BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
34 M F
5

EXPLICATIO GENEALOGIÆ SERENISSIMI HENRICI II.

CONDAEI, FRANCIAE Principis, à Divo Ludovico per Borbonios; ac etiam ab Imbaldo Trimulio uſque ad utrumque dicti HENRICI parentem repetitæ.

Authore R. P. F. Ioſeph Texera Portugallenſi, Ord. Præd. Sacræ Theologiæ Magiſtro.

LIBER
BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

PARISIIS.

Ex officina Plantiniana, via Iacobæa ad inſigne Circini.

Cum Priuilegio Regis.

M. D. XCVI.

SERENISSIMO FRANCIÆ PRINCIPI HENRICO Condæo gratia & pax.

QVI vitiis neque mancipatus, neque ab iis ſuperatus eſt, eum verè nobilem, illuſtrem, generoſum, excelſóque ac magno genere ortum Divus Chryſoſtomus meritò aſſeverat. Cui congruit id quod Stobæus de Socrate narrat. Qui cùm interrogaretur, quænam eſſet illa, quam veram nobilitatem nominant, reſpondiſſe fertur, Animæ & Corporis Temperantiam. Nam quemadmodũ triticum, quod optimis, frugiferis, maximíſque in agris ſatum, ni purum, ſapidum, ac ſucculentum natum ſit, bonũ non judicamus: ſicque nec eum qui è ſummo & illuſtri ſanguine origi-

nem ducit, vel Maiorum ſuorum nobilitatem jactat, niſi bonis operibus, claríſque artibus ornatus ſit, nobilem arbitramur. Huic ſententiæ Democritus, Diogenes, Antiſthenes,ac alii quamplurimi adſtipulati ſunt. Quoniam generis nobilitas tota aliena, ſola virtus propria noſtra eſt.

Et genus & proavos, & quæ non
fecimus ipſi
Vix ea noſtra voco.

ARCADVM olim mos hic fuit, qui & poſt apud Romanos obtinuit, ut ſinguli genere nobili oriundi ſemilunæ formam in calceis geſtarent. Quo ſignificarent, quantúmvis nobiles eſſent, poſſe tamen generis claritudinē illam, ut lunam, imminui ac decreſcere. Eóque factū eſt, ut Oratori Bradeæ ad populum orationem habenti, ſuámque nobilitatem ſummis in cœlum laudibus efferenti, eam in calceis ſolùm habe-

re,ſit exprobratum. Sed etſi generis noſtri nobilitas aliena ſit, nec eam habentes tanquam propriam jactare poſſimus: ea tamen gloria naturali nos ad maximas quaſque res peragendas incendi affirmare auſim. Angelorum ideò perfectior extitit operatio, eiſque uberior collata fuit gratia, & tandem gloria ſublimior: quia eorũ natura erat nobilior. Matthæus Evangeliſta librum generationis Ieſu Chriſti componens, primũ illi patrem Regem Davidẽ aſſignat. Chriſtus mortales doctrinã novam docuerat, legem novam cõdiderat, iiſque, qui eam tenerent, & ad finem uſque ſervarent, maxima & excelſa præmia, cœlum ſcilicet, & æternam gloriam propoſuerat. Itaque, ut ejus verbis crederemus, ejuſque pollicitis fidem adhiberemus, Evãgeliſta Spiritu ſancto afflatus, Chriſtum regio ex ſanguine natum docere voluit:

quo tamquam fundamento noſtra omnium fides inſiſteret. Nefas enim eſt credere, eos qui regio aut principali ſanguine orti ſunt, dicta vel promiſſa minimè ſervare: cùm ſemper ii veraces eſſe ipſa ſanguinis nobilitate teneantur, & ex iis quæ dixerint, quæque fecerint, laudem & gloriã reportare ſoleant. Quamobrem ſi in uno, eodémque ſubjecto virtus (quæ unica eſt nobilitas) cum generis nobilitate jungatur, id omni æſtimatione dignum, ac quaſi perfectum quid habebitur. Qua ex re, Sereniſſime Princeps, Genealogiam tuam, patriſque ac matris deſcribere mihi ſummæ curæ fuit. Quò ſingulis innoteſceret, à Sanctiſſimo Rege, maximíſque ac magnanimis Heroibus te ſanguinem & originem ducere. Quorum facta (quæ tua eſt naturæ bonitas) imitaberis, ſi eorum qui Rectores juventæ tuæ adſunt, (ut

mihi certa eſt fides) præceptis obtemperaveris. Tunc non ſolùm nobilitatis notam in calceis gerere; ſed etiam factis tuis magnanimis, veritatem colendo, promiſſa implẽdo, vitia fugiendo, virtutémque amplectendo Maiorũ tuorum illuſtria facta tãquam tua vendicare poteris. Sícque tandem ab omni Te vitio vacuum noſcent omnes, virtutéque præditum, generoſum, illuſtrem, & vera nobilitate ornatum prædicabunt, Tibíque & dictis tuis ac pollicitis fidem adhibebunt; quò generis tui excelſa illa claritudo nullis tenebris obumbrari poſſit: ſed continuò, ſi fieri queat, de die in diem in æternũ creſcat & augeatur. Hæc ſingulis diebus Deũ precibus ſuis orat, ſacrificiiſque & laudibus obteſtatur ex animo

Tuæ Altitudinis ſervus & Orator F. *Ioſ. Tex.* Port. *demortui Regis* Portugalliæ *Confeſſor, Regis quoque Chriſtianiſſimi Conſiliarius,* E*leemoſynarius & Concionator.*

Auctoris ad Lectorem.

ANNO 1590. *tibi dedi, benevole Lector, Exegeſim, ſive Explicationem Arboris gentilitiæ Chriſtianiſſimi Regis noſtri hodierni: quæ pòſt typis mandata fuit Lugduni* Batavorum, *anno* 1592. *In qua* Borboniorum *genealogiam aliquantulùm per tranſennam me cõtexuiſſe fatebar. (Id tamen ob miſerrimas illius tempeſtatis procellas, librorúmque penuriam accidiſſe credas) Deo item favente in Gallica editione, ut accuratiùs explicaretur, me elaboraturum promittebam. Quod quidem feci. Sed non tam exactè, ut deſiderabat animus meus. Quidque fuerit in cauſa hîc celare haud potui. Sæpiſſimè enim, quæ adhuc in lucem non prodierant, à Principibus ac*

magnatibus quanta potui diligentia & humilitate efflagitavi. Ab iiſque popoſci, ut verè vera, nobíſque ignorata mihi præberi dignarentur. Fecêre nonnulli: at pauci. Plures ad craſtinum rem protraxere. Domos *eorum adii, ſemel, bis, térque, quatérque, imò ſæpiſſimè. Tãdem, ut in hac re deficerem, me coegere. Jlla equidem ſuaptè natura honorabilia, atque à Sacris Evangeliſtis commendata flocci pendunt. Fortaſſè à ſumptibus, quos tamen ab illis non poſtulavimus, ſibi metuentes. Quidquid ſit, liquidò ſanè conjicere poterimus, homines noſtri ævi non perlegiſſe quæ dicta ſunt de Alexandro* Magno. *Quippe qui, velut nos docuit Athenæus, octoginta talenta (quæ ad quadringentorum & octoginta ſcutorum aureorum millium ſummam rediguntur) Ariſtoteli tradi juſſit pro expenſis factis in componendis libris de animalium natura, & eorũ proprietate. Nec etiam illa quæ de Auguſto*

Cæſare prædicantur. Is namque, ut ait Budæus de aſſe libro 3. quinque ſcutorum aureorum millibus Vergilium donavit propter unum & viginti carmina ab eo compoſita, atque in Æneide citata: in quibus ipſe Vergilius mentionem fecerat de Marcelli morte, ejuſdem Cæſaris ex ſorore nepotis, adoptivique filii. Verumenimverò, amice Lector, iis omiſſis, ſi in hoc parvo libello aliqua dictæ Explicationi Latinæ *aut Gallicæ repugnantia offenderis, ne, precor, illa condemnes. Accuratè enim ea vidimus nunc, & accuratiùs, ſi oportuerit, videbimus in Explicatione communis Borboniorum genealogiæ. Quam, ſi Principes conſuetũ favorem non denegaverint, in lucem edere propediem ſperamus. Quod denique ad illuſtriſſimorum Principum Trimuliorum ſeriem, ejuſdémque explicationem attinet, multa in Gallicis, Burgundicis, Aquitanicíſque hiſtoriis, necnon in templorum monu-*

mentis reperimus. Et nonnulla accepimus ab erudítiſſimis, doctiſſimíſque dominis, Ioanne *Rouheto* Iuriſconſulto, *& in ſupremo Senatu Pariſienſi digniſſimo advocato, Renato Macquegnon, Domino à Luciera dicto, Regis* Conſiliario *in* Curia *generali monetarum, ambobus Sereniſſimi Henrici Condæi, Fräciæ Principis* Conſiliariis. *Qui ob præclaram ſuam in me propenſionem, & integritatem in hac parte, ſuis ſchedis, atque animadverſionibus noſtros conatus adjuuare ſtuduerunt. Vale.*

Copie du Priuilege du Roy.

HENRY par la grace de Dieu Roy de France & de Nauarre. A noz amez & feaux les gens tenans noz Cours de Parlement, Preuoſt de Paris, Senechal de Lyon, & a tous autres noz iuges & officiers qu'il appartiẽdra, & a chacun d'eux Salut. De la part de noſtre cher & bien aymé Reuerẽd Pere Frere Ioſeph Texere, Portugaiz, Docteur en ſaincte Theologie, Frere de l'ordre des Preſcheurs, Confeſſeur du feu Roy de Portugal, noſtre Cõſeillier, Aumoſnier, & Predicateur, Nous a eſté humblement expoſé qu'auec beaucoup de ſoing, eſtude & diligence il auroit redigé par eſcrit la Genealogie de noſtre treſcher & treſaimé

Nepueu le Prince de Condé, Premier Prince de noſtre ſang, intitulé: Regiæ Borboniorum familiæ & Trimuliorum principum genealogia. Et vn liure de l'explication d'icelle intitulé: Explicatio genealogiæ Sereniſsimi Henrici. 2. Condei, Frãciæ Principis, à Diuo Ludouico per Borbonios, ac etiã ab Imbaldo Trimuiio vſque ad vtrũque dicti Henrici parentem repetitæ. Authore R. P. F. Ioſeph. &c. Ce qu'il deſiroit bien faire imprimer en noſtre Royaume, pour la cõmodité & vtilité publique: & a ceſt effect choiſir quelque perſonnage qui peuſt repreſenter leſdites Genealogies en beaux & bons caracteres ſ'il nous plaiſoit ſur ce luy octroyer noſtre permiſsion & priuilege. Pource, eſt-il, que nous deſirans fauoriſer le labeur dudict ſuppliant, & que noz ſubiects en puiſſent tirer quelque fruict & inſtruction: Auons audict Frere Ioſeph Texere de noſtre grace ſpeciale pleine puiſſance & authorité Royale,, permis, accordé & octroyé, permetõs & acordõs par ces preſentes, qu'il puiſſe, & luy ſoit loyſible faire imprimer ladite Genealogie & liure deſſuſdit, tant en Latin qu'en François ou en quelque autre langue, par tels libraires & imprimeurs que bon luy ſemblera, & qu'il voudra choiſir & commettre, & ce pour le temps & eſpace de ſix ans, a commencer du iour & datte de ceſdites preſentes: en vertu & conſequence deſquelles, il pourra bailler & preſter ſon conſentement pour l'impreſsion deſdites Genealogies a celuy ou ceux qu'il aura eſleu pour ce faire. Deffandãt treſexpreſſement par ces meſmes preſentes, à tous libraires & Imprimeurs, & autres qu'il appartiendra, d'imprimer ou faire imprimer, vendre & diſtribuer la ſuſdite Genealogie, pendant ledict temps de ſix ans, ſur peine de confiſcation d'iceux, & de tous deſpens dommages & intereſtz, ſi ce n'eſtoit du vouloir & conſentement dudict Texere. &c.

Ainſi ſigné. Par le Conſeil.

BVYER.

SERIES GENERATIONIS, NONNVLLAQVE GESTA HEroum ſereniſſimi Henrici Condæi, Franciç Principis, ex parte Henrici patris nunc recens contexta.

De Ludovico Sancto, Francorum Rege, qui eſt depictus in Arbore.

LVdovicus 9. Ludovici & Blancæ, filiæ primogenitæ Alphonſi 9. cognomento Nobilis, & Leonoræ Anglicæ, Regum Caſtellæ filius, annum agens 12. à Sueſſionum Antiſtite, Rhemenſi ſede vacante, Rex inungitur, anno Chriſti nati 1226. tertio Cal. Decembris, pater ejus obierat prid. Id. Novembris, eodem anno: ex cujus demandata poteſtate ſupremis tabulis mater Blanca, moderata & ſapiens mulier, rem ſummam adminiſtravit. Ludovico vigeſimum attingenti annum, Raymun-

dus Berengarius Alphonſi, dicti Caſti Aragoniæ Regis, ex filio ſecūdogenito, Alphonſo Arelatenſi Comite nepos, Margaretam filiam primogenitam, paternæ poſſeſſionis præcipuam hæredem nuptum dedit. Quæ peperit Ludovicum quem jam virum mors rapuit, Philippum ſucceſſorem; Ioannem infælici cognomine Triſtannum, quòd natus eſſet captivo patre annò 1250. Comitem de Nevers, Petrum Alanconii Comitem; Robertum Clarmontis in AgroBellovaco Comitem; Et Iacobum Comitem de Charolois, qui Comitatus poſtea dicto Roberto à Rege patre donatus fuit; Blācam Infantis caſtellæ Fernandi à Cerda, Alphonſi Regis Caſtellę & Romani Imperatoris filii primogeniti conjugem, quæ genuit Alphonſum, & Fernandum ambos ab hæreditate utriuſque parentis à Sanctio patruo nudatos; Iſabellam Theobaldo 2. Regi Navarræ nuptam, qui nullis procreatis liberis obierunt: Et Agnetem Roberto 3. Duci Burgundiæ conjugatam, quæ multorum liberorum mater fuit, in quibus ex filiabus primogenita eſt Margareta, Ludovici Hutini, Regis Franciæ ratione patris, & Navarrę

intuitu matris, vxor, Reginæ Navarræ Ioannæ Hutinæ mater: cujus cauſa Rex noſter Invictiſſimus Henricus 4. Franciæ, & Navarræ 3. ducatus Burgundiæ ac multarum poſſeſſionum indubitatus hæres eſt. Gaguinus Lib.7. in vita D. Lud. & Ioannes Bouchet in Annalibus Aquitaniæ, quartam dant filiam Ludovico nomine Margaritam, cui Brabantiam mortuo viro acceſſiſſe ait, quod apud Authores falſum reperio. Nam Hẽricus 5. Dux Brabantiæ Mathildim filiam Matthæi Comitis Bononiæ, & Mariam filiam Philippi Auguſti, Regis Frãciæ in uxores duxit: Ejus filius & ſucceſſor Hẽricus 6. filiã Imperatoris Philippi 1. Sueviæ Ducis, Federici Imp. filii, qua mortua Sophiam Diva Elizabetha Regis Hungariæ filia prognatam ſuperduxit: Henricus verò 7. dicti 6. filius & hæres, quem Brabantinæ hiſtoriæ primum Brabantiæ Ducem dictum volunt, Aleidem Ducis Burgundiæ filiam: Ioannes primogenitus Henrici præfati primò duxit Margaritam Philippo Audace Rege Frãciæ natam, quæ obiit primo partu; deinde Margaretam filiam Guydonis Comitis Flandriæ. Vnde manifeſtè apparet

non ſolùm Gaguinum & Bouchet, ſed etiam alios in hac re fuiſſe deceptos. Ludovicus vir ſanctus & pius, annum agens 34. qui fuit Dominicæ nativitatis 1248. (ut quidam falſò affirmavit 53.) videns afflictionem Chriſtianorum, capta iterum Hieroſolyma ab Infidelium Imperatore Sultano, Federico 2. imperante, maximis copiis coadunatis cum Roberto & Carolo fratribus, Alphonſo fratre relicto, qui unà cum Blanca matre Regnum adminiſtraret, è Francia profectus, ad primũ inſequentis veris tempus cùm apud Cyprum non pauci ex ſuo exercitu morbo interiiſſent, ſolvens, in Ægyptum proſpera navigatione delatus, Damyatam civitatẽ, Nilo adjacentem, quæ & Heliopolis dicta eſt, expugnat. Eáque ab Infidelium tyrannide, anno 1249. liberata, ruderibúſque atq; inquinamentis hoſtium purgata, ritum Chriſtianæ religionis per Legatum Pontificis qui cum eo erat, ordinavit. Sed poſteà Dei Omnipotentis voluntate cum hoſtibus ad Maſſaram infœliciter dimicans vincitur, fratre Roberto Arteſiæ Comite ultrà progreſso amiſſo. In ea pugna cecidére Principes & nobiles quamplurimi.
inter

inter quos Imbaldus Trimulius (qui primus depictus eſt in Arbore) cum tribus filiis occubuit. Sultanus demum, qui ingentibus copiis inſtructus Maſſaram advenerat, cognita rerum præſentium conditione, acceperat etiam Ludovicum ægrotare, ſuos in armis ſtare jubet: qui ſtatim iter agentibus noſtris irruentes, & Regem ipſum, duóſque ejus fratres, Carolum & Alphonſũ, qui ex Francia Damyatam appulerat Cal. Novẽbris, cum reliquiis exercitus comprehendunt. Itaque Rex pro ſui ac ſuorum redemptione Damyata, Sydone, Ioppe, Cæſarea, & reliquis acquiſitis ditionibus hoſtibus relictis, atque ideò liberatus, in Syriam cum paucis militibus ſe recipit: & exinde revertitur in Franciam, quam plurimis ſeditionibus agitatam pacavit. Regnabat per id tempus in regnis Caſtellæ & Legionis Fernandus 3. Sanctus cognominatus, dicti Ludovici conſobrinus, natus ex matertera Berengaria, Blancæ matris Regis Franciæ ſecũdogenita, quæ regnũ Caſtellæ tyrãnicè occupaverat. Qui Fernandus vitæ ceſsit Hiſpali anno 1252. Maii 30. Federicus verò obiit anno 1250. Ludovicus igitur cùm Pariſios veniſſet, Syvilla.

comitiis habitis Rempublicā reformavit: ſtatutis optimis legibus, de jure à judicibus dicendo, & de officiis non emendis, de irreligioſis atque execrabilibus juramentis, &c. Anno 1253. Pariſiis à Roberto de Sorbona Collegium inſtituitur & fūdatur, cui Sorbonæ nomē à fundatore inditum fuit. Itaque Hoſpitalibus multis ac Monaſteriis quāplurimis, & locis piis de novo ędificatis, & ædificatis inſtauratis Ludovicus celebre illud & memorabile fœdus cū Angliæ Rege Hērico 3. præſente frequētiſſimo utrinque nobiliū cōvētu percuſſit āno 1269. Ita ut Normani, Cęnomani, Andes, Turones, & Pictones Gallo ceſſerint cum maiore Aquitaniæ parte. Anglus verò magnā vim pecuniæ haberet, & tractum illū Aquitaniæ qui 3. Seneſchallias continebat, Burdigalemſem, Lanenſem (vulgò Lannes) & Bazatēſem cum provinciis Santonū, Lemovicum, Ingoliſmorum, Petrogotiorum) quæ in Galliæ Celticæ deſcriptione continentur) ſub titulo ducatus, quē Guyennā dixit, ipſéque Henricus Guyennæ Dux fuit 19. De quibus Anglus Gallo jus cliētelare deberet ac ſuperiorē agnoſceret, abdicās jus omne, quod in Galliæ re-

id eſt præfecturas.

Xaintongeois Limoſins Angouleſmois, Perigourdins.

gno ſibi vindicare poſſet. Lectorem hîc monitum velim, in hoc fœdere nòn actũ eſſe de jure & hæreditate regni Franciæ: Quæſtio enim iſta inter Anglos & Fran. obvenit regnantibus in Anglia Eduardo 3. & in Gallia Philippo Valeſio, hic Sancti Ludovici, ille dicti Henrici pronepos. Sed de jure ducatus Normaniæ qui Angliæ regno acceſſit per Gulielmũ Cõquæſtorẽ, anno 1066. Et de comitatibus Andium, Cænomanorum, & Turonum: quos anno 1154. Henricus 2. Cõquæſtoris pronepos, ratione patris ſui Gothofredi Martelli Plantâgenetæ, Angliæ junxit: quam intuitu Mathildis matris Henrici 1. Regis filiæ, & Conquæſtoris neptis, Stephano Rege demortuo per contractum inter eos factum obtinuit. Ac etiam de ducatu Aquitaniæ & comitatu Pictavenſi, quos ipſe Henricus 2. ſuæ ditionis fecit anno 1152. quùm Leonoram, Aquitaniæ Duciſſam & hæredem teſtamento patris Gulielmi, qui alteram filiam bona ſua Burgundica poſsidere voluit, ob ſanguinis conjunctionem à Ludovico 7. dicto Iuniori repudiatam in Concilio Baugenciaco anno 1150. (alij 1152.) in uxorem accepiſset. Quoniam

Philippus Auguſtus anno 1204. totam Normaniã ceperat anno 292. poſtquam Rolloni, aqua fontis Sacri lavato Roberto dicto à Roberto 2. Comite Andegavenſi, Pariſienſi ac Franciæ Comeſtabile regni poſteà Rege uncto Remis, Hugonis Magni patre, & Capeti avo, qui Rollonem prædictum ex aqua baptiſmi ſuſcepit, data fuerat. Ab univerſa autem, quam in Gallia habebat, poſſeſsione Ioannes Anglus, prænominati Henrici 3. pater & 2. filius, vir tyrannus, & ignavus, ob truculentam cædem Arturi, filij fratris ſui ſenioris Gothofredi per parlamẽti areſtum fiſco præſcripta, penè depulſus fuerat. Quippe qui cerviſiæ intoxicatæ (ut fertur) oblato potu interierat anno 1216. Iis peractis ſanctiſsimo Religionis zelo ac pietate motus Ludovicus, cùm jam ſtatuiſſet in Aſiam aut in Africam trajicere, anno 1270. cum tribus filiis, magnáque Principum ac nobilium caterva, atque ingenti exercitu ſtipatus, demortuo Ludovico filio primogenito, Cal. Martii ſolvit Aquis Sextiis (alii Maſſilia) vulgò Aix in Provincia, & in Africam delatus, Carthagine expugnata, Tuneti civitate obſeſſa, peſtilentia in caſtris

Senatus Decretum.

graſſante Ioannem Triſtannũ filiũ priùs amiſit, quem ex ventris profluvio ad 8. Cal. Septẽbris pater Rex Sanctus morte ſequitur. Philippus Audax tũc filius primogenitus Rex in caſtris ſalutatus, poſtquam leges Barbaris & tributum impoſuit, in Frãciam redit. E vivis itaque Ludovicus migravit 25. Octobris dicti anni 1270. (ut ille quidam anno 1271.) quo etiam anno ſanctiſsima Angelici Doctoris Thomæ Aquinatis anima ad cœlos pervolavit, ætatis ſuæ anno 50. Corpus Ludovici relatum in Franciã, humatur in Divi Dionyſii fano. Dum autẽ à Pariſiis funus effertur, fuêre deſignatis locis ſtationes, ubi pyramides cum lapideis ſtatuis, & Chriſti cruce conſtructæ, quæ ad hanc uſque diem perſiſtunt.

De Roberto, qui primus Franciæ Prncipibus Borbonii nomen dedit, ordine 2. in Arbore.

ROBERTVS S. Ludovici & Margaretæ Berẽgariæ filius, v. natus loco, Clarmõtis in Agro Bellovaco Comes & de Charolois, maritali vinculo ſibi conjugavit Beatricẽ Archibaldi

Borbonii Dynaſtæ filiam unicã & hæredem, Quam nonnulli affirmarunt Ioanne Duce Burgundiæ, & uxore ejus Agnete præfati Archibaldi filia prognatam eſse. Plures tamen utrumque reprobant: aſserúntque nec Ducem fuiſse Ioãnem, quia Hugone quarto patre ejus in vivis agente, mortem cum vita commutaverit (ut à nobis explicatum eſt in genealogia Ducum Burgundiæ) neque Beatricem dicti Roberti uxorem, filiam eſſe illius, ſed prænominati Archibaldi. Robertus ergo, omiſſis omnibus titulis, Comitem Borbonii ſeſe ac ſucceſſores appellari voluit. Suſcepit ex Beatrice Ludovicum ſucceſſorem; Ioannem de Clermont, Baronẽ de Charolois, Dominum Sancti Iuſti in Campania, qui duxit Ioannam ſororem & hæredẽ Comitis Sueſsionum, obiítque filia unica relicta Ioanna nomine, quæ nupſit Ioanni Comiti Bononiæ & Arverniæ: quorum progenies extincta fuit per Ioannam proneptem, primò nuptam Ioanni Duci Biturigum, Ioãnis regis filio: & eo mortuo ſecundò Ioanni Trimuliano, nullis procreatis liberis mortuam; Petrũ de Clermont magnum Archidiaconum Eccle-

ſiæ Pariſienſis, Blancam de Clermont Roberto Comiti Bononiæ & Arverniæ, cognomento Magno, Gulielmi Comitis etiam Bononiæ filio, qui in Aragonia vivente patre obiit, conjugatam anno 1304. Margaretam copulatam Comiti Namurci, filio primogenitoDomini de Sully, & Ioannæ Vindocinæ: fuit item Margareta uxor Ioannis à Flandria Namurci Comitis, filii Guydonis Comitis Flandriæ. Et Mariam, quæ deſponſata fuit Ioanni Mont-Ferrati Marchioni, non tamen nupta, ſed apud Poſſiacos moritur Monialis. Robertus igitur, poſt multa in gratiam ſuorũ Principum, pro Franciæ conſervatione fortiter peracta, deauratus à Rege Philippo Pulchro, nepote ex Philippo fratre eques creatus, ob haſtarum ictus, capiti acceptos in haſtiludio, (per Philippum Auguſtum Principibus ſanguinis prohibitum) quod inter Principes exercebatur, in diuturnam infirmitatem incidit, ex qua magnum ſui deſiderium, ob præclaram animi fortitudinem, pietatem & juſtitiam Francis relinquens, regnante Ludovico Hutino, moritur, anno 1317. Februarii 7. Iacet apud Prædicatores Pariſienſes, ſepultus in

ſacello Divi Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici.

De Ludovico primo Borbonii Duce, ordine 3. in Arbore.

LVDOVICVS Magnus Roberti & Beatricis Borbonicæ filiorũ natu maximus, uxorem duxit Mariam filiam Ioannis & Philippæ Lutzemburgicæ, Comitum Hollandiæ, & Hanoniæ. Peperit Maria Ludovico Petrum primogenitum, Franciæ Parem ac magnum Cubicularium; Iacobum Comitem de Charolois ac Marchiæ, Franciæ Comeſtabilem; Philippum Borbonium Dominum de Beaujeu ſine prole demortuum: Ioannam nuptam Guydoni, filio primogenito Ioannis Comitis Foreſtani; Mariam primò matrimonii vinculo copulatam Guydoni Hugonis 3. Regis Cypri filio Hieroſolymæ Comeſtabili: ſecundò Roberto Principi Tarentino, Græcię Imperatori dicto; & Beatricem conjugatam Philippo, Principi etiam Tarentino, filio primogenito alterius Philippi à Sicilia, Caroli 2. Regis Siciliæ

filii: Et alteram Beatricem vxorem ſecũdam Ioannis Comitis Lutzemburgi Regis Bohœmiæ, ac Poloniæ, Cæci cognomento, filii Henrici 7. Imperatoris, quæ peperit Venceſlaum primum Lutzemburgii Ducem, cujus ex patre Ioanne frater primogenitus fuit Carolus 4. Rex Bohœmię & Imperator, qui prędicatores, fratre Bernardo de Monte-politiano de cæde Imperatoris Henrici avi falſò accuſatoſ, ab infamię labe ſtudioſiſſimè exemit, omnémque honorem excogitabilem, & decentem in ſui excuſationem & Ordinis, Ordini & fratribus exhibuit. Obiitque Beatrix Regina 25. Decembris anni 1383. ſepelitur Pariſiis apud Prędicatores in magno ſacello iuxta magnum altare ad cornu dextrum, ibique adeſt ejus effigies, fixa ad magnam templi columnam. Fuit Ludovicus vir ſtrenuus & bellicoſus, Gallici exercitus ad Montem Caſſellum imperator: de Flandris glorioſam victoriam reportavit, eóſque ad ſui Principis obedientiam venire compulit. Ob idque Rex Francię Philippus Valeſius eum Borbonii Ducẽ primum, & magnum Frãcię Cubicularium declaravit, illique ac Mariæ uxori propriis manibus

coronam impoſuit, anno Domini 1329. Ideò Ludovicus nomen & titulum Borbonii Ducis ſumpſit, & ad poſteros trāſmiſit. Migravit ab hac vita anno 1341. Ianuarii 22. ſepulturæ ejus corpus mandatum eſt in Eccleſia Prædicatorum Pariſiis juxta patrem Robertum.

Petrus, huius Ludovici filius primogenitus, Borbonii Dux 2. matrimonii vinculo ſibi copulavit Iſabellam filiam Caroli Comitis Valeſiorum, & Mariæ à Cerda Fernando Caſtellæ hærede prognatæ, ex qua ſuſtulit Ludovicum 2. Borbonii Ducem, Carolum Marchiæ Comitē, qui filiū procreaverat Petrum, ambóque in loco Brignais dicto, tribus à civitate Lugdunenſi leucis diſtāte, à rebellibus ac ſeditioſis, Tardvenus dictis, in pugna vulnerati, in ipſa civitate poſt dies paucos obierunt, anno 1361. Ioannam Caroli 5. Regis Françiæ vxorem, Caroli 6. matrem: Blancam Petro Crudeli Regis Caſtellæ nuptam, qua repudiata alteram ſibi conjunxit Ioannā à Caſtro, poſt diem nuptiarum dimiſſam: Blancam verò Toleti in carcere detinuit, dein in oppidum Medynam Sydoniam relegauit: ibique eam ſive gladio ſive veneno inter-

emit, Bonam Amadei comitis Sabaudiæ conjugem, Catharinam Ioanni de Harcour cōjugatam: Et filiam quintam, quæ nupſit Gothofredo filio Ioannis Brabantiæ Ducis Margaretæ Ludovici Malani uxoris fratri: Sextam Margaretam, primò nuptam Ioanni filio Domini de Sully, ſecūdò Arnoldo Aminieu, Albreti ſupremo Domino: Septimam & vltimam, Mariā apud Poſſiacos Monialem. Mortem cum vita commutavit Petrus, Franciæ magnus Cubicularius in Pictavenſi pugna anno 1356. Septembris 19. die Lunæ ejus corpus humatur in Eccleſia fratrū Prædicatorū Pariſiis, jacétque circa Ludovicum patrem in magno ſacello.

PRAENOMINATI Petri filius primogenitus fuit Ludovicus, ejus nominis 2. Dux Borbonii, qui in uxorem accepit Annam filiam Beroldi Delphini Arverniæ, qui comes Camùs vocabatur, ex qua procreavit Ioannem ſucceſſorem, Iacobum Franciæ magnum Cubicularium, Dominum de Preaux, qui filium genuit Ludovicum nomine, occiſum in pugna Agincortēſi, anno 1415. qui Iacobus poſt multa præclarè geſta, poſt longam & incredibilem obſidionem Melodunenſem, *Melun.*

atrum carcerem, & aſſiduos labores pro ſuis Regibus & patriæ libertate exantlatos è vivis eripitur cujuſdam Fabri lignarii ædium caſu, Rupellæ, anno 1422. Rege Carolo 7. præſente, quippe qui nō tamen illæſus evaſit: Ludovicum, cujus corpus humo commendatum fuit Pariſiis apud Prædicatores in ſacello Divi Thomæ Aquinatis in humili ſepultura, juxta monumētum Roberti abavi, obiitque anno 1404. Septembris 12. qui nondum ſextumdecimum attigerat annum: Iſabellā vxorē ſecundā Ioānis Intrepidi Ducis Burgundiæ, quæ ſterili matrimonio ei ſupervixit: Et Beatricem Odoni Grācey Dño copulatā. Fuit Ludovicus facilis & mitis, probéque Chriſtianus: quæ virtutes fecerūt ut à Carolo 5. & regni proceribus daretur curator Carolo 6. Regi ex ſorore nepoti unà cū Philippo Audace Burgundiæ Duce, dicti Regis patruo: Quam curationem ille reliquit, ut expeditiùs pro chriſtiani nominis defenſione comitatus Comite de Harcour, Domino Trimulio, & aliis nobilibus numero octingentis, & Genuenſibus quamplurimis; & utriuſque nationis magno militum numero conſcripto, in Africam trajiceret: in quam de-

latus Tunetũ obſedit, ejúſque Regẽ coegit, vt quot quot chriſtianos captiuos haberet, liberos demitteret, libera quoq́ eſſet iiſdem Chriſtianis per mare Mediterraneũ navigatio, ſummámque pecuniæ quantitatem daret, qua milite ſoluto reverteretur in Franciam, quam, honore ſummo muneribúſque gratis à Genuẽſibus, in quorum etiam gratiam expeditionem paraverat, donatus, maximo omniũ applauſu ingreſſus eſt, eodẽ anno quo deceſſerat, qui Domini fuit 1384. Multis igitur domi, foríſque præclarè geſtis moritur Ludovicus circiter annum 1413. ætatis ſuæ 70. ſepelitur apud Souvigni.

HVIVS præclariſſimi & bellicoſiſſimi ſenis filius primogenitus Ioannes Dux 4. Comes Clarmontis, & Foreſts, Delphinati, Arverniæ, & Beaujoloÿs Dominus factus, conjugem ſibi ſumpſit Mariam filiam Ioannis à Francia, Biturigum Ducis, cum qua habuit in dotem ducatum Arverniæ, & comitatum Montpenſerii. Procreavit Ioannes ex Maria carolum ſucceſſorem in ducatu; Ludovicũ Mont penſerii Comitem. Et Ioannem Epiſcopum Anicii in territorio Pelay dicto, in Puy.

cõfinibus Arverniæ, & Agri Lugdunenſis, ubi fluvius Ligeris ſuum initiùm ſumit. Dux Ioãnes in pugna Agincortenſi ab Anglis captus fuit,ab iiſque in Angliam delatus, incarceratus vixit 19. annorum ſpatio : Ibique è vita deceſſit, anno 1434.

LVDOVICVS Ioannis ſuperioris, Ducis Borbonii filius ſecundo genitus, primis nuptiis matrimonii vinculo ſibi conjunxit Ioannam Delphinam Beroldi Iunioris Delphini Arvernię filiam, ex qua nullos ſuſcepit liberos : qua mortua ſecundis ſuperduxit Gabriellam à Turre, filiam Bertrandi à Turre Comitis Bononię, quæ peperit Gilbertum Comitem Montpenſerii, qui ex Clara à Gonzaga, Federico Mãtuæ Marchione prognata, tres filios procreavit, nimirùm Ludovicũ Neapoli mortuum, Carolum & Frãciſcum, hic in pugna Sanctę Brigidę,ille Romę occiſus : Et filias duas, unam Renatam dictam, Renati Ducis Lotharingiæ uxorem; alteram Ludovicam nominatam, Ludovico Borbonio, Ioannis 2. Comitis Vindocini filio copulatã. Huic Rex Francię Franciſcus primus Montpenſerii comitatum, & terras quas ap-

pellamus Cambrailles, alteri verò baroniam Mercurii dono dedit. Peperit item Gabriella Ludovico marito Carlottam, nuptam Valphardo Borſellio, Comiti *Borſſelen* Boucher in Scotia, Verę Domino: Et *Tervere* Gabriellam, quę eſt in Arbore, Ludovici Trimulii conjugem. A Carlotta nata eſt Anna nupta Philippo à Burgundia filio Antonii Nothi, filii Philippi Boni Ducis Burgundię, Domino Beveræ, & uxoris *Beveren* intuitu Domino Verę, Vliſſingæ, Brou- *Fliſſings* vershavæ, ac Sandeci: è quibus proma- *Sanden* narunt Marchiones Veræ, & nobiles quamplurimi. Nata eſt etiam è Carlotta Ioanna nupta Vualravio Brederodiæ Regulo, è quibus orti ſunt præſentes Brederodii: quorum Dominus Vualravius, ſuorum fratrum natu maxim9 junctus Gulielmæ viduæ Nicolai Domini Aſſendelfii, Gulielmi Domini Haeſteni & Hervini filiæ, primus eſt in familia *Hervein.* Brederodiorum, deſcendens per lineam maſculinam & legitimam ab Arnulpho Hollãdiæ Comite tertio; poſſidétque is Dominus Vualravius præter dominium Brederodiæ urbem Vianam ad ripam Rheni ſitam, ubi adeſt hodierna die Turris in qua Comes Fani Divi Pauli à Ca-

rolo Burgundo detentus fuit, turriſque Comitis ſancti Pauli vulgò vocitatur. Promanarunt denique à Ioanna Brederodiæ Domina Mansfeldienſes in Flandria, quorum primogenitus erat Comes Carolus, qui fideliſſimas urbes in Gallia, Caſtellæ Regis nomine annis ſuperioribus infeſtavit. Obijt anno præterito in Hungaria poſt captam civitatem illam memorabilem Strigoniam: cùm anteà Turcarũ Infidelium ſuppetias incredibili fortitudine fregiſſet, ac immortali gloria debellaſſet. A prædictis itaq; Anna & Ioãna Carlottæ Borbonicæ filiabus nati ſunt in partibus Germaniæ multi Domini, & nobiles quamplurimi.

De Iacobo Comite Marchiæ, ordine quarto in Arbore.

IACOBVS Ludovici Ducis I. Borbonii & Mariæ Hollãdicæ filius natu ſecũdus, Frãciæ Comeſtabilis, Marchiæ Comes, uxorem duxit (ut aiunt Britannicæ hiſtoriæ) filiam Ioannis de Chaſtillon, & Margaretæ de Cliſſon, aliæ verò Ioannam Comitis Fani

Fáni D. Pauli filiã, ex qua ſuſcepit Ioannem ſucceſſorem; Iacobũ Comitem de Ponthieu, juvenẽ mortuum: Et Petrũ, quem aiunt, cum Bertrãdo Gueſquinate ſuſcepiſſe expeditionem in Hiſpaniam, ut regno Caſtellæ & Legionis Petrum, cognomento Crudelem deturbaret, ídque Henrico Petri fratri notho ſubjiceret: quod quidẽ effecit, licèt Eduardus, Niger dictus, Eduardi 3. Regis Angliæ filius primogenitus, Vvalliæ Princeps, à Petro inſtigatus, cùm ex Guyenna in auxilium veniſſet, in fugam Henricum cõpulſum, capto Gueſquinate, Petrũ poſteà reſtituerit: Catharinam Richardi Comitis Vindocini uxorem: Iſabellam Ludovici Beaumontis Comitis conjugem: Et Carlottã nuptam Gen, ſive Gene vel Ioanni Regi Cypri, Hieroſolymę, & Armeniæ: quæ genuit Ioannem ſucceſſorem, patrem Carlottę Reginæ, quã Iacobus frater illegitimus regno privavit: Et Annam Ludovico Duci Sabaudiæ deſponſatam, quæ mater fuit Ludovici, dictæ Carlottę mariti, & Amadei 8. Sabaudiæ Ducis. Quippe qui cùm per jus ſucceſſionis, tùm per ipſius Carlottæ adoptionem verus & indubitatus aviti

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

regni hæres ſine controverſia erat. Ob eámq; rationē Philippus Amadei filius, Carolus nepos, Emmanuel pronepos, & Carolus Emmanuel Dux Sabaudiæ hodiernus abnepos, ſe Reges Cypri, Hieroſolymæ, & Armeniæ appellari fecerunt. Iacobus igitur pugnans contra Anglos occiditur in pugna Pictavienſi, die & anno jam prædicto.

De Ioanne, primo ex Borboniis Comite Vindocini, ordine quinto in Arbore.

IOANNES Iacobi & Ioannæ uxoris filius, Comes Marchiæ, ducta Catharina filia, hærédéque unica Ioānis Vindocini, oriundi à Normanis, & Andegavenſibus, factus eſt poſt mortem ſoceri Comes Vindocini, & de Caſtres, Dominus à Carancy, Lupé, Condé, Eſpernō, Mondoubleau &c. Procreavit Ioannes ex Catharina Iacobum Comitem Marchiæ, qui mortua Beatrice Navarrena uxore prima, Caroli 3. Regis Navarræ filia quartogenita, à Ioanna Neapolitana ad nuptias vocatus, dū eò profectus verba ſibi dari con-

ſpicit, ad Gallos reverſus, titulum tamen retinuit Regis Neapolitani. Poſteà Veſontione Religioni S. Franciſci vitam vovit, filiabusq́; iiij. relictis ex prima uxore Beatrice. Quarum primogenita (ut conjicitur) nomine Leonora nupſit Bernardo Armagniaco, Comiti de Perdiac, ex quibus natus eſt Iac. Armagniacus, Nemoroſiorũ Dux, Comes de Caſtres: Ludovicus Comes Guyſiæ, & Carlotta, qui omnes nulla relicta ſobole obierũt. Prædicta Leonora regnum Navarrę, & Sicilię, & quatuor millia librarum in comitatu Marchię poſtulabat. Dictam Beatricẽ Ioan. Tilletus Amanuenſis ſecundam uxorem dat Iacobo, cùm tamen reliqui Scriptores eam primã & Ioannam ſecundam fuiſſe affirment. Secundus Iacobi frater fuit Ludovicus patris ſucceſſor in Vindocini comitatu &c. Tertius Ioãnes de Carency, de quo in communi Borboniorum genealogia, quam propediem in lucem edere ſperamus, dictum eſt. Suſcepit item Ioannes ex Catharina Annam, primò nuptam Ioãni de Berry Montpẽſerii Comiti, filio alterius Ioannis, Biturigum Ducis, & Ioannæ Armagniacæ, ſecundò Ludovico Comiti Palatino

Rheni ac Duci inBavaria: Et Mariã uxorem Ioãnis de Beyne, Domino de Croys. Ioannes, poſt multa glorioſè peracta, ſolutus à captivitate Turcarum, qui eum cœperant in conflictu, quo Sigiſmundus Imperator ſuperatus fuit anno 1397. plenus ſenectute migravit è vita; Catharina verò ejus uxor jam obierat anno 1376. Maii menſis 30. ſepulta jacet Pariſiis in Choro Prædicatorũ in humili ſepultura juxta ſepulchrum Clementiæ, Ludovici Hutini conjugis ſecundæ, ad ſeniſtram.

De Ludovico Comite ſecundo Vindocini ex Borboniis, qui eſt ordine 6. in Arbore.

LVDOVICVS Ioannis & Catharinæ Vindocinæ filius natu ſecundus, Vindocini hæres, cõnubiali thoro ſibi conjunxit primam uxorem Ioannam de Rouſſy filiam Rudolphi de Montfort, & Annæ à Mont-morancy, ex qua nullam ſuſcepit prolem. Eáque mortua ſecundò duxit Ioannam filiam Guydonis Domini de Gaure, & Annæ hæredis Lavalli, & Vitré apud Britãnos, quæ peperit Ioannẽ patris ſucceſſorem.

Nonnulli tamen primam Ludovici conjugem fuiſſe conteſtantur Ioannam ſupradictam, eámque nulla relicta prole obiiſſe. Secūdam verò Mariam filiam Engerardi Domini de Coucy, ac ejus uxoris Iſabellæ Eduardo Rege Angliæ prognatæ, quæ genuit Ioannem. Id demùm vidimus in genealogia quadam, quæ ſervabatur in Archivis Sereniſſimæ Reginæ Matris Catharinæ Medices, conjugis Regis Chriſtianiſſimi Henrici 2. delineata à Laurentio Hollinhed, natione Anglo, dicti Henrici juſſu in carcere detento apud Coucy, ibique demortuo. Ludovicus egregiam operā Carolo 7. Regi Franciæ contra Anglos, & Burgundos præſtitit: ejúſque tempore equitum Magiſter, Campaniæ & Briæ Gubernator creatus anno 1430. Poſt multos itaque labores, pro Rege & patriæ defenſione perpeſſos moritur anno 1447.

De Ioanne 2. ex Borboniis tertio Vindocini Comite, ordine ſeptimo in Arbore.

IOannes 2. Ludovici & Ioānæ Lavallenſis, ſive Mariæ de Coucy filius unicus & hæres, ut quidam, Ioannam de Beau-

jeu, vel (ut alii) Iſabellã Bellovacenſem, Domini Præſignani filiã matrimonio ſibi copulavit: ex qua ſuſtulit Franciſcum primogenitum, & ſucceſſorem: Ludovicum Principem Rupis ſupra Yonam, Lupé & Condé in Hannonia, qui uxorem duxit Ludovicam Borbonicam, Ludovici Comitis Montpenſerii filiam, cujus Ludovicus, Mõtpenſerii Dux primus filius fuit, nepos verò Franciſcus, qui obiit anno 1592. & pronepos Henricus Princeps bello & pace clariſſimus, prudens atque pius, & Reipublicæ amantiſſimus, hodiernus Dux Mõtpenſerii, anteà Princeps Dumbarũ nominatus: Ioannam primò nuptam Ioanni Duci Borbonii, ſecundò Ioanni Comiti Bononiæ & Arverniæ, tertiò Franciſco Baroni de la Garda, Domino de Chaſtelles: Catharinam Equiti Gilberto de Chabanes, Domino de Courton conjugatam, ex qua hodierni Curtonii deſcendunt: Ioannã alteram Ludovici vel Tannequini Domini de Ioyeuſe uxorem, quæ nulla relicta prole obiit: Carlottam Angelberti Clivenſis, Niverſii Comitis conjugem, è qua orti ſunt Nivernenſes & Guyſii hodierni matrum intuitu: Renatam Abba-

tiſſam Mediolani, deinde Fronte-vallis: Et Elizabetham Abbatiſſam Cadomi. Ioannes Maiorum ſuorum veſtigia inſequutus è corporis ergaſtulo ſolvit, anno 1484. plus minus.

De Franciſco ex Borboniis quarto Vindocini Comite, ordine 8. in Arbore.

FRANCISCVS Ioannis 2. & Ioannæ, ſive Iſabellæ filius primogenitus, & ſucceſſor Vindocini Comes, uxorem ſibi junxit Mariam Lutzemburgenſem, Fani Divi Pauli Comitiſſam, ac Lignii, Anghiani Dominã, quæ primùm nupſit Iacobo Sangio Comiti Ramondo ac Vauſſio, cui filiã peperit nuptã Hérico Naſſauvio. Fuit Maria neptis Ludovici Lutzẽburgici, Franciꝫ Comeſtabilis, capite plexi à Ludovico undecimo, natu unica Petri, ejúſce Ludovici filii, Fani Diui Pauli, Cõvérſantii, Lignii, Leſchii, ac Brianæ Comitis, Anghiani Domini: per eámque huic familiæ Borbonicæ magnæ opes in Picardia, Flandria, Arteſia, aliiſque locis acceſſerunt. Liberos habuerunt complures, nimirùm Carolum ſucceſſorem; Ia-

cobũ, qui infans obiit: Franciſcum Fani Divi Pauli Comitem, qui Adrianam de Toutevilla, ampliſſimæ, ac opulētiſſimæ familiæ hæredem uxorem duxit: ex quibus natus eſt filius Franciſcus, qui nulla relicta ſobole juvenis obiit, & Maria Lōgavillæ Duciſſa, de qua ſuo loco dicem⁹: Antonian uxorem Claudii à Lotharingia Guyſiæ Ducis; Ludovicum Cardinalem Borbonii, Archiepiſcopum Senonenſem: Et Ludovicã Abbatiſſam Frontis-vallēſem. E vivis exceſſit Franciſcus in reditu expeditionis Neapolitanæ, unà cum Carolo 8. rediēs, in Pedemontanis, Vercellis, anno 1495. ob animi fortitudinē, prudentiã, urbanitatem, ac in ſuum Principem fidelitatem magnum ſui deſiderium Francis relinquens.

Sens

De Carolo Vindocini Duce Primo, ordine IX. *in Arbore.*

CAROLVS Franciſci & Mariæ Lutzemburgicę filius primogenitus à Rege Franciſco, hujus nominis primo, prim⁹ Vindocinorum creatus Dux, nuptias contraxit cum Franciſca (ut alii Ludovica) Rena-

ti Ducis Alinconienſis filia, Caroli Ducis ultimi Alinconii ſorore: Ex qua hos ſuſcepit liberos: Ludovicum qui ſeptem annorum puer obiit: Antonium qui ei ſucceſſit, patrem Regis noſtri Chriſtianiſſimi, Fęliciſſimi, Fortiſſimi, Clemētiſſimi, peſtiferæque tyrannidis Extinctoris Principis; ac etiam Sereniſſimæ Catharinæ Infantis Navarræ, Principiſſæ humaniſſimæ, æquiſſimæ, egenorum matris, atque literatorum amantis, & alumnæ: Franciſcū Comitem Anghianorum, qui prope Ceriſollas cum Marchione de Guaſta, Caroli 5. Regis Caſtellæ, Imperatoris Legato confligens, victoriam illam memorabilem à Paulo Iovio copiosè & eleganter in hiſtoria ſua deſcriptam obtinuit, anno 1544. Aprilis 14. ſed dum ad Rupem-Vidonis ad Sequanam, cum quibuſdam magnatibus ludo pilæ & reticuli ſe exerceret, dejecta è proxima feneſtra arca cervicem ei fregit, ſicque è vita eripitur, anno 1547. uxore non ducta: Ludovicum alterum, qui in ætate trium menſium moritur: Carolum Borbonii Cardinalę̄, Archiepiſcopum Rhotomagenſem, virum magis ad pacis, quàm ad belli artes aptū: quippe qui ad Eccleſias

ſuas gubernãdas ſolùm natus videbatur: quique pluribus uno & eodem tempore confluentibus malis, animam egit anno 1590. durante Pariſienſi obſidione: Ioannem, mortuo Franciſco, Anghianorum Comitem, qui ad Sanctum Quintinum in prælio Divi Laurentii anno 1557. ictu globuli vulneratus occubuit, non longè à loco ſuæ nativitatis. Indéque deducitur in papilionem Domini Emmanuelis Filiberti, Caroli hodierni Ducis Sabaudiæ patris, (qui à partibus Caſtellani ſtabat) quippe cui lachrymarum profuſio, cum ſingultibus, ac maxima animi anxietate non defuit, ob necem tanti Principis: cujus corpus honeſta pro tempore pompa & apparatu delatum ad Feram, ibi humatur: Duobus anteà menſibus Maria Borbonica, Franciſci Borbonii, Fani Divi Pauli Comitis patrui filia in uxorem ducta; Ludovicum Condęum Principem; Mariam Franciſci Clivenſis, Niverſii Ducis primi conjugem, cujus filiæ duæ extant Principiſſæ Sereniſſimæ, una Niverſii Duciſſa, Ludovici Gõzagæ vidua; altera vidua etiam Henrici à Lotharingia Guyſię Ducis: Catharinã Sueſſionum Abbatiſſam, propter maximam

animæ ſanctimoniam, pietatem, ac miſericordiam, affabilitatémque ſummo omnium dolore mortuam in ędibus Guyſiæ Menſe Maio, anno 1594. Magdalenam Abbatiſſam Sanctæ Crucis Pictavienſis, Renatã Abbatiſſam de Chelles: Et Leonoram digniſſimam Abbatiſſam Frontisvallis, & Prioram Pruliani monaſterii Ordinis Prędicatorum apud Toloſanos, Principiſſam religioſiſſimam, erga pauperes liberaliſſimam, caſtiſſimam atque reformatiſſimam, ſtudioſorum munificentiſſimam ac benigniſſimam nutricem, quę nunc vivit, ejúſque vitam conſervet Deus Optimus Maxim' ad annos multos, & fœlices. Carolus igitur Heroibus ſuis æquiparandus à Franciſco 1. Gubernator Pariſiorum ac Franciæ Inſulæ inſtituitur, anno 1515. comitatu Vindocino in digniſſimum ducatus titulum mutato. In bellis contra Carolum 5. & Anglos multa ſuo Regi pręſtitit, dum Picardiam gubernaret Ambiani febre correptus moritur anno 1537. *Amiens*

De Ludovico Principe Condæo, ordine decimo in Arbore.

LVDOVICVS Caroli Borbonii & Franciſcę Alinconienſis filius loco ſeptimo natus, Condæi Princeps, primis nuptiis uxorem duxit Leonoram Rhienſem, Comitiſſam do Rouſſy, quæ peperit Hẽricum ſucceſſorem; Franciſcum Contii Principem, virum affabilem, benignum, pium & Chriſtianiſſimum, Auguſti ſpiritus, animíque intrepidi: qui matrimonii vinculo ſuſcepit Ioannam de Coaeſmes Ludovici Baronis de Lucé, & Annæ de Piſleu filiam, viduan Comitis de Montaſia in Pedamontanis: cui pepererat Vrbanã Baroni de la Chaſtra nuptam, ſine prole mortuam, & Annam cælibem in vivis agentem: Carolum & Ludovicũ geminos, hic obiit in puerperio, ille vixit uſque ad annum 1594. quo Menſe Iulio Pariſiis in ædibus divi Germani Pratenſis corporis ergaſtulo liberatur, cùm eſſet Cardinalis & Archiepiſcopus Rothoma genſis, dicti ſacti Germani Abbas, fuítque Princeps munificentiſſimus, virtute eximia, animi modeſtia, gravitate, ingenii acumine, & eruditionis præſtantia, literatorũ omnium maximus fautor, ut qui literarum erat ſtudioſus, tanta inſuper

manſuetudine, & clementia, ut nemo unquam ab eo triſtis diſceſſerit: quocirca non alio affectu perpetuò lugebit eum univerſa Gallia, quàm ſi communis omnium, Eccleſiaſticorum ac Regulariũ præſertim, parens interiiſſet. Peperit etiam Leonora Catharinam, & Margarétam, quas ante maturitatem mors rapuit. Secundis verò nuptiis duxit Ludovicus Franciſcam Aurelianẽſem Leonoris Lõgavillæ Ducis ſororem, ex qua ſuſcepit Carolum Sueſſionum Comitem, qui licet inter ſuperſtites fratres minimus natu ſit, non tamen in eo minus virtutum clariſſimarum, ac etiã multiplicium dotum ſpecimen omnes experti ſunt: Ludovicum & Bejaminum, ambos è vivis ſublatos. Ludovicus igitur Princeps animi invicti, bello ſtrenuus, occubuit in prælio Iarnacenſi, in Ingoliſmis an. 1569.

De Henrico Principe Condæo, ordine xi. in Arbore, in qua depingitur.

HENRICVS Princeps Condęus, Ludovici & Leonoræ Rhiẽſis filius primogenitus, vir nõ virtutis tantùm militaris & im-

peratoriæ gloria præcellens,ſed laudibus etiã magnanimitatis, liberalitatis & clementiæ præſtantiſſimus: primò ſibi conjugavit Mariam Clivenſem, Marchionem Iſlæ, filiam Franciſci Clivenſis Niverſii Ducis,& Margaretæ Borbonicæ amitæ ſuæ. Ex qua filiam unicam procreavit Catharinam,quæ hoc anno quadrageſima currente cælebs obiit. Secundò Carlottam Catharinam, Ludovici Trimulii Thuarſii Ducis, & Ioannæ Montmorantiæ,hodierni Comeſtabilis Henrici ,& ejus fratris,regni Archithalaſsi ſororis filiam: quæ peperit Leonoram,natam anno 1587.in menſe Martii, & Henricum poſthumum ſucceſſorem,& Sanguinis Frãciæ Principem primarium,natũ anno 1588. Septembris prima. Vitam cum morte commutavit Henricus anno prædicto Martii quinta.

De Henrico 2.Condæo,Franciæ Principe 12. in Arbore, in qua depingitur.

HEnricvs 2.Condæus,Francię Princeps Hẽrici 1. & Carlottę Catharinæ Trimulianæ filius poſthumꝰ,paterni ſãguinis ſuc

ceſſor non ſolùm, ſed etiam (quantū ex tenella ipſius ætate conjicere poſſumus) promptitudinis, ingeniíque vivacitatis, memoriæ bonitatis, urbanitatis, docilitatis, morúmque probitatis hæres agnoſcitur. In quibus, cæteriſque dotibus Gallico Principe dignis, quemadmodū prudentiſſimum ac ſolertiſſimū Dominum Ioannem de Vivona Marchionem Piſanum ſuæ pueritiæ Rectorem habet: ita Deo Omnipotente juvante, ſedula illuſtriſſimę Matris, maximéque piæ Aviæ educatione, necnon eorum, qui juventæ ejus inſtitutioni præſunt opera, maius incrementum indies ad Regis Chriſtianiſſimi obſequium, & Gallicæ Coronæ tuitionem capturum ſperamus. Is die Mercurii 17. Ianuarii præſentis anni 1596. in S. Antonii Abbatis feſto apud Divum Germanum ad Hayam à Reverendiſſimo ac Illuſtriſſ. Do. Cardinale Gondy, Pariſienſi Epiſcopo, maxima totius Franciæ lætitia, omniúmque applauſu ſummo ad Eccleſiæ Romanæ gremium receptus fuit: cùm annos haberet ſeptem, menſes quatuor, dies 17. Ipſe poſteà 21. menſis Iulii ejuſdem anni die Dominica, veluti primarius Sanguinis regni Francię Prin-

ceps expreſſo Regis mãdato, magna procerum, & primę notæ nobilium comitatus caterva Illuſtriſſimum ac Reverendiſſimum Dominum Alexandrum Medices Cardinalem & Archiepiſcopum Florentinum, Summi Pontificis à latere Legatum, cùm ei obuiam iiſſet hac concepta oratione affatus eſt.

Illuſtriſſime ac Reuerendiſſime Domine Legate, ingenti me quidem honore Rex proſequutus eſt, quòd me, minimè adhuc provectæ ætatis hujus obſequii muneri delegarit: ut ejus nomine Tibi occurrerem, ac teſtarer, quàm vehementer lætetur à Sanctiſſimo Domino Papa legationem iſtam viro Cardinali adeò inſignis notæ, qua Te præditum eſſe palàm omnes norunt, demandari. Itaque Regis juſſu Te fauſtè, fæliciterque huc appuliſſe certiorem facio: quæque à Chriſtianiſſimo Rege, & Sedis ſanctiſſimæ Apoſtolicæ valde ſtudioſo & obſequenti filio, quique ſummo ſtudio ac potiùs pietate Sanctiſſimũ Dominum Papam, ac ſacroſanctum Cardinaliũ collegium comiter obſervet, expectari poſſunt, in illo eſſe planè omnia confidas.

Cùm autem Illuſtriſſimus ac Reverendiſſimus D. Legatus, hac oratione habita Principis, humaniſſimo, amantiſſimóque amplexu, oſculóque quàm grata hæc

hæc dicta ſibi eſſent, ſed & verbis ſuaviſſimis patefeciſſet, Princeps denuò illum alloquutus eſt.

DE Me verò illuſtriſſime, ac reverendiſſime Domine Legate id ſinè Tibi perſuadeas, nihil Mihi quicquam tam ex animo, adeoque gratum contingere potuiſſe, quàm hanc occaſionem profitendi quanto honore proſequor, quàmque comiter obſervo, tùm præclaram illam Sanctiſſimam Sedem, tùm Sanctiſſimum Dominum Papam, quæque ad jus, & auctoritatem Sanctitatis ſuæ pertinent. Sed & tu illuſtriſſime, ac reverendiſſime D. Legate penitus exiſtimes Te à me, quoad vivam, & amatum & obſervatum iri. Abs te verò peto, ut me itidem carum tibi, commendatúmque eſſe cures.

His rebus peractis cœpit illuſtriſſimi ac reverẽdiſſimi D. Legati deductio procedere. Cúmque ille hoc ritu ac ceremonia ad Eccleſiam Cathedralem deduceretur, expectanti pene omni Pariſienſi populo & applaudenti, tùm illuſtriſſimo ac reverendiſſimo D. Legato, tùm Excellentiſſimo Principi, (qui illum cum Domino Henrico Borbonio, Montpenſerii Duce, Principe Sanguinis, proximè ſequebatur) pulcherrimæ ejúſce frontis, & eximii vultus forma, omni ex parte

virtutum in eo futurarum, inenarrabili lætitia, & incredibili hilaritate omnes quotquot aderant ad conclamationem laudis, & applauſus ſummoperè excitabat.

Finis Explicationis Borboniorum Genealogiæ.

ORDO GENERIS, NONNVLLAQVE GESTA, HEROVM *Sereniſſimi Henrici Condæi, Franciæ Principis ex parte Matris Carlottæ Catharinæ Trimuliæ, nunc recens exorſus.*

TRIMVLIORVM familiam à quingentis jam annis in maxima authoritate atq; gratia apud Principes fuiſſe conteſtantur hiſtoriæ. Huicque familiæ Audebertus Trimulius vir nobilis, dives & potens, ſtrenuus, fortis, ac in re militari peritiſſimus, primus parens attribuitur. Is regnante in Francia Philippo primo, expeditione in Terram Sanctā deliberata, cum Hugone dicto Magno, Regis fratre, uxoris ratione Veromanduorum Comite: Roberto Duce Normaniæ, Conquæſtoris filio primogenito: qui Rex prim⁹ electus fuit Hieroſolymę, Gothofredo Buillo-

neo, Lotharingiæ Duce, & Balduino ejus fratre, cæteriſque Principibus cum nobilibus quamplurimis in Aſiam proficiſcitur; ibique decumbit, filio ex legitimà uxore relicto Gulielmo. Quippe qui Ludovico Craſſo, & filio Ludovico Iuniori, Franciæ Regibus, contra Anglos & Flandros multa præſtitit. Ipſúmque Iuniorem, Divi Bernardi monitis ſuaſum, ad Sacrum bellum gerendum profectũ comitatur, filio Annielo, legitimè habito vivo relicto: Qui Philippo Auguſto bellum contra Ioannem Anglum gerenti mirificè adfuit. Eodemque Auguſto imperante, conrra Albigenſes, illius tempeſtatis hæreticos, Symonẽ Comitem de Montforti hominem prudentem, ſtrenuũm nec minus religioſum arma ſuſcipientem, devotione ſumma, zelóque piiſſimo ſequitur. Hoc exẽplo cõmoti multi, fervidi charitatis proximorum, viri virtute præſtantes pro hæreſis extirpatione, & fidei Catholicæ defenſione ſe ipſos & animas ſuas in holocauſtum tradidêre. A quibus tunc adunatis Divus ille Dominicus Ordinis Prædicatorum inſtitutor, & Auctor, ex illuſtriſſima Guſmanorum proſapia ortus, qui

hæreſim toto animi conatu, vita & doctrina impugnare primùm inſtitit: quiq; non minùs immaculatæ vitæ exemplo, quàm doctrinæ ſuæ ſoliditate, & arguebat hæreticos, & fideles confortabat in dubiis, anteſignanus effectus eſt. Bellum id per Ludovicum 8. peractum fuit. De prædicti Annieli morte nullam mentionem faciunt hiſtorici, neque ejuſdem patris, ac avi: uxoris etiam matris, & aviæ nomina reticuerunt ipſi. Vnde hoc provenerit ſæpenumerò excogitavi. Verumtamen in cauſa fu iſſe, non modò hiſtoricorum negligentiam, verùm etiam (quod veriſimilius eſt) ducat⁹ Burgũdiæ, Trimuliorum antiquę patriæ viciſſitudines. Id enim fecêre ſemper novi dominatores: videlicet veterum poſſeſſorum memoriã penitùs extinguere e laborarũt. Occuparunt Galliam Franci: quid de Gallis reperitur? Saxones & Angli Britanniam: quid de Britannis? Carthaginenſes, Romani & Gothi Hiſpaniam: quid de primis illis Hiſpanorum progenitoribus, vel (ne prolixiùs ultrò citróque progrediamur) de aliis quamplurimis nationibus ab externis occupatis? Veſtigia obſcuriſſima. Fuêre tantùm.

Idipſum ob Dominii, de gente in gentem mutationem in Burgundia accidiſſe arbitramur. Hac quidem de cauſa, nimirùm quia hiſtorici prædictorum Trimuliorum ſeriem, annos vitæ, atque eorũ exitus non planè ſcripſerint: vel quòd eorum monimenta ob dictas viciſſitudines ſint deperdita, non ab Audeberto, ſed ab ejus pronepote Imbaldo in Arbore exordium ſumere decrevimus.

De Imbaldo Trimulio ordine primo, qui eſt depictus in arbore.

IMBALDVS Trimulius ex antiqua Trimuliorum nobilitate oriundus, Ludovici 8. tempore florens, uxore ſibi elegit, ut referũt Annales Aquitaniç, Dominam quandam, è Cabilonenſi familia ortam: quam tandem probabiliores de hac re hiſtoriæ in uxorem dant filio ejus primogenito Imberto, eámque Ioannam nominant: conteſtantùrque dictum Imbaldum in uxorem duxiſſe Alidem à Caſtro fœminam nobiliſſimam, antiquo & illuſtriſſimo Caſtrorum ſanguine prognatam. Quæ, ut conjicimus)

ex Hiſpania in Galliam pervenerat in comitatu Chriſtianiſſimæ Reginæ Blancæ, dicti Ludovici 8. fidiſſimæ conjugis, Alphonſi cognomento Nobilis, & Leonoræ Plantagenetæ Anglicæ, Regum Caſtellæ filiæ. In more enim poſitum eſt, Reginas & Principes, cùm ad externa regna conjugii cauſa mittuntur, non ſolùm ſecum adducere matronas, quarum inſtructione, & conſilio gubernentur: ſed etiam puellas, quarum puellari ac patrio conſortio delectentur. Hac ex ratione multarũ familiarum cognomina, per fœminas præcipuè, à regnis in regna fuiſſe tranſlata comperimus. Verùm enimverò, ut omnibus apertum & clarum ſit, Trimuliorum familiam jam à quadringentis annis præclaram & illuſtrem haberi, quandoquidem Principes fœminas illuſtriſſimas eis copulari non fuerint dedignati: nonnulla de Caſtrorum Nobilitate curioſitatis gratia lectori ſtatui explicare. Caſtrorum familia in Hiſpania inter quinque antiquiores, ac nobiliores, ab Hiſpanicis hiſtoricis tertia recenſetur. De qua re multa videri poſſunt in tractatu de Nobilitate generis Hiſpanorum antiquorum, ab Antonio à

Barahona Caroli 5. Imperatoris, Regis Caſtellæ hiſtoriographo cõpoſito. Quinque enim Nobilitatis familias, reliquis nobiliores ac excellentiores, in Hiſpania claruiſſe narrãt priſcæ hiſtoriæ. Quarum prima erat à Lara, èqua Laræ & Manriques: Secũda de Haro, è qua qui de Haro dicuntur, promanarunt: Tertia à Pegnafiel, (eſtque oppidũ, quod habitavit Rodericus Laynes, filius loco tertio natus Layni Calvi, qui Caſtellæ provinciç, poſt quàm Regis Legionis imperio, cui antè parebat, ſe ſubtraxit, unà cũ Nonio Raſura prim⁹ Iudex & Gubernator fuit inſtitutus): cui à Caſtro dicti genus & originem ſuam debent. Quarta à Carrion, è qua proſiliêre à Carriõ nominati: quorum poſteritas, ob fœditatẽ commiſſam contra filias Roderici Dias, Magni Cid extincta fuit. Quinta & ultima Nobilitátis in Hiſpania familia illa erat à Ciſneros: unde Ciſneri, Bermudes, & Girones, qui quamvis ex quinta & ultima Nobilitate deſcenderint, tamen ab annis quingentis plus minus Principes ſunt habiti & vocati, eorúmque Maiores in uxores duxerunt Regum filias, ſuáſque Regibus matrimonio copularunt. Id cu-

rioſi legere poſſunt, libro de familiæ Gironum antiquitate excuſo Cõpluti anno 1577. Hieronymo Gudielo Authore. *Alcalà de Henares.* Quo libro apparet Dominũ Rodericũ, qui primus Ciſneriorum familiæ Gironum nomen dedit, duxiſſe in uxorẽ Sanctiam Infantem Caſtellæ, Alphonſi 6. Imperatoris Hiſpaniæ, Caſtellæ, Legionis & Galleciæ Regis filiam, circiter annum 1102. Pro niſignibus ſuis gerunt Caſtri nonnulli (quorum per totam Hiſpaniam, in Portugallia præſertim, multæ ſunt familię diſtinctæ) tredecim circulos aureos (quos patria lingua RVELAS vocamus) in campo azureo: Alii novem: Alii, qui ſeſe primos & præcipuos in dicta familia æſtimant, ſex. Sebaſtianus ille infœliciſſimæ Portugalliæ Rex Invictiſſimus, æquiſſimus, ac Chriſtianiſſimus Iacobum à Caſtro de Rio (quę vox Portugallicè fluvium deſignat) virum mercatorem, divitem, liberalem, multiſque virtutibus ornatum, propter bona fidáq; ſervitia patriæ & Regi facta, nobilitavit. Eique, Nobiliũ numero adſcripto, novem veterum Caſtrorum circulos, (ſive RVELAS) aureos, in cãpo azureo cum duobus fluviis, ab vno latere ad alterũ

tranſverſé fluctibus, ad aliorum nobilium differentiam, pro in ſignibus conceſſit. Ab iſta demùm Caſtrorum familia omnes fere Europæ Principes deſcendunt. Quoniam Petrus Iudiciarius Portugalliæ Rex, vivente Alphonſo patre, Conſtãtia uxore prima demortua, exqua Fernandum ſucceſſorem ſuſceperat, ſecundis nuptiis, Summi Põtificis diſpenſatione, Agnetem à Caſtro, Petri Fernãdes à Caſtro filiam, ſanguine ſibi propinquam, matrimonii vinculo ſibi conjunxit: Ex qua ſuſtulit Alphonſum, qui in cunis obiit, Ioannem & Dionyſium Infantes Portugalliæ: Et Beatricem quæ nupſit Sanctio Albuquerquii Comiti, Hẽrici 2. Regis Caſtellæ fratri. A Ioanne deſcendunt Duces Najaræ, qui ducatum Valẽtiæ poſſident, & plures Principes in Hiſpania. A Beatrice & Sanctio marito nata eſt Leonora, nupta Fernando Infanti Caſtellæ, Duci Pegnafielenſi, Ioannis 1. Regis Caſtellæ filio: poſteà Regi Aragoniæ. Fernandus & Leonora procrearunt Alphonſum primogenitum Regem Aragoniæ, Neapolis & Siciliæ, qui filium ſuſcepit ex pellice Fernãdum nomine, Calabriæ Ducem, deinde Ne-

apolis & Siciliȩ Regem, patrem Leonoræ uxoris Herculis Eſtẽſis Ferrariæ, Mutinæ & Rhegii Ducis, è quibus Eſtenſes, Guyſiæ, Mãtuani hodierni, & alii quamplurimi. A ſupradicto Fernando ortus eſt Federicus, qui ex Anna Sabaudica ſuſcepit Carlottam, uxorẽ Nicolai Guydonis Lavallij Comitis, è quibus nata eſt filia nomine Carlotta, è qua Trimulii, & Guydo Comes Lavallii natus anno 1585. Maiiȷ. Filium quoque habuit Fernandus nomine Alphonſum regni ſucceſſorem; qui filiam ſuam Iſabellam nuptum dedit Ioanni Galleacio Sfortiæ Mediolanenſium Duci. Hi procrearũt Bonam deſponſatam Sygiſmũdo Poloniæ Regi; cui peperit Sygiſmundum Auguſtum, Iſabellam, Sophiam, Annam, & Catharinam, deſponſatam Guſtano, ſive Ioanni Regi Sueciæ, qui ex ea ſuſcepit Sygiſmundum Chriſtianiſſimum, Sueciæ & Poloniæ Regem hodiernum. Suſcepit itaque Fernandus ex Leonora Alphonſum primogenitum, Ioannem ſecundogenitum: qui ex prima uxore Blanca Regina Navarræ ſuſtulit Leonorã attaiam Regis Chriſtianiſſimi Henrici 4. Navarræ, & Franciæ 3. A dicta Leonora egreſſi

ſunt Britones, Candalienſes, Rhoanenſes, & permulti alii Principes intra & extra Galliam. Ille demum Ioannes ex ſecũda uxore Ioãna, Archithalaſſi Caſtellę filia genuit Fernandum Regem Aragoniæ & Magnę Elizabethæ maritũ; è quorum gremio nati ſunt Reges Caſtellæ, Portugalliæ, Bohœmiæ, Imperatores, Duces Bavariæ, Lotharingiæ, Sabaudiæ, Parmæ, Mantuæ, Florentię, & omnes qui Europę præſunt. Quorum genealogias cùm junctim, tùm ſeparatim Deo auſpice, Principibúſque favẽtibus, ty pis mandare citò ſperamus. Nunc probata Caſtrorum Nobilitate, ad Imbaldum revertamur. Is maxima prole ab Alide uxore ſuſcepta Sanctum Ludovicum magnum adunantem bellatorum exercitum, & ingreſſum Infidelium fines, in partibus Syriæ, omniáque igne devaſtantẽ & ferro, uſque Damyatam in Ægypto, cum tribus filiis ſequutus eſt. Qua capta, à labore milite refecto, Ludovicus ad Maſſaram, quam Pharamiam Chronographi vocant, exercitũ ducit. Quem hoſtis ut poterat premebat: quo cum levibus çommiſſis præliis, Chriſtianis ille ſuperior evaſit. Tandem in inſula, quam Nilus

proximè Maſſaram efficit, Ludovicus caſtra depoſuit. Vbi varia fortuna utrimq; pugnatum eſt. Inſuper Ludovicus, fame peſtéque graſſantib⁹, occiſo primùm Roberto fratre, vulneratus vincitur & comprehenditur à Sultano Infidelium Imperatore, multis quoque nobilibus ac regni proceribus interemptis: Inter quos Imbaldus vir ſtrenuus atque bellicoſus, apprimeque Chriſtianus cũ tribus filiis occiditur, anno 1249. ſub menſem Nov. ut referunt Annal. Aquit. in vita S. Lud.

De Imberto Trimulio, ordine ſecundo in Arbore.

IMBERTVS Imbaldi Trimulii, & Domnæ Alidis à Caſtro filius primogenitus, in bello cum patre occiſus, antequàm in Syriam proficiſceretur, uxorem duxerat Ioannam Cabilonenſem, ex Comitum Burgundiæ ſanguine oriundam, ab eáque ſuſceperat Iacobum, de quo nunc dicetur.

De Iacobo Trimulio, ordine tertio in Arbore.

IACOBVS Imberti Trimulii & Ioannæ Cabilonenſis filius & hæres conjugem ſibi conjunxit Petronillam à Coucy, fœminam nobiliſſimam, quæ genuit Guidonem & Gulielmum. Quis utriuſque fuerit primogenitus percipere non potui abſcriptoribus. Aliquando enim nominant primò Gulielmum, aliquando Guydonem: ſed Gulielmum ſæpiùs. Quapropter eum fuiſſe primogenitum arbitror: ejúſque prolem per cædem Domini Montarelli filii defeciſſe certis cõjecturis & authoritatibus adducor. Hæc tandem de eo referũt Burgundicæ hiſtoriæ. *Quare cùm Dux Ioanna* (Brabantiæ) *timore Anglorum ab eo*, (Philippo Audace Duce Burgũdiæ) *Regéque* (Carolo 6. Franciæ) *auxilium petiiſſet, ſuum eſſe bellum Audax judicans, ei Gulielmum Trimulium ſexcentis Burgundis equitibus præfectum mittit, maiora promittens auxilia ſub annum* 1387. Alibi: *Trimulius è Gangelo, Milla, ac Vuhto Geldros quotidianis incurſionibus vexãs poſtridie Idus Nouembris Stralam oppidum occupat, diripit, ac incendit, magnámque prædam ad præſidialia caſtella, derelicto Strala abducit.* Alibi: *Anno* 1388. *Menſe Octobri Rex* (Caro-

lus 6.) *eâdem qua venerat via cum exercitu in Franciam revertitur, ac cum eo Trimulius magna ditatus præda, Septimo cal Iulii anno* 1389. Alibi: *Vere cum Intrepido* (Ioãne filio primogenito Audacis) *è prima Francorum nobilitate Philippus Arteſius*, Euſii *Comes*, *Magiſter equitum* (Comeſtabilis), *Ioannes Comes Marchiæ* (Vindocini Comes primus) *Henricus ac* Philippus *Barrenſis*: *Cuchiacus*: *Guydo ac Gulielmus* Trimulius: *Ioannes Viennenſis, maris præfectus* (Archithalaſſus): *Buciquautus caſtrorum præfectus*: *Comes Fani Divi* Pauli, *Roiæ &c.* Hîc Author Archithalaſſo, ac militum præfecto Comitibus & multis aliis Dominis Trimulios anteponit. Alibi A*nno* 1396. *a parte Francorum cecidit Ioannes Viennenſis, Gulielmus* Trimulius *cum filio, Montarelli Domino, Gulielmus Euſius, &c.* In Gallicis quoque Annalibus de eodem Gulielmo multa reperiuntur: de quibus tria tantùm citabimus exẽpla brevitatis cauſa. A*nno* 1388. C*arolum* 6. in gratiam Ioannæ Brabantiæ Duciſſæ, pro oppido Graua, ac Caſtellis Milla, Guhta, & Gangello *potentiſſimum exercitum comparantem contra Gulielmum Iuliacenſium Ducem* (ratione uxoris Mariæ Reynoldi, & Eduardi ſororis Geldren-

ſium etiam Ducem) *qui ipſum Carolum ad ſingulare certamen apud Tornacum provocauerat, ſequuntur, ejus frater Dux Aureliæ, & Philippus patruus, Dux Burgundiæ, in cujus comitatu erãt quatuor millia equitum, qui ſub imperio Gulielmi Trimulii nobilis Burgundi conducebantur.* Alibi. *Rex Carolus 6. è Flandrica expeditione reverſus anno* 1389. *Iſabellã Bavaram uxorem ſplẽdiori pompa & apparatu, quàm vnquam Regina fuerat ingreſſa,* Pariſiis *recipi voluit. Comitantibus patruo ſuo* Burgundiæ, *& avunculo Borbonii Ducibus: Ioanne Borbonio Comite Vindocini, Dominis Gulielmo &* Guydone *à* Trimulia *fratribus, qui in conventu omnium præſtantiſſimè geſſerunt.* Alibi. *Anno* 1396. *Ioanni Audacis Burgundionis filio cum nobilisſimis ac potentiſſimis* Galliæ *viris per* Germaniam *profecto*, Sygiſmũdo *Regi Hungariæ contra* Turcas *exercitum laturo comites erant, Ioannes Comes Marchiæ &* Vindocini: *Philippus* ab Arteſia *Comes* Euſii, *Franciæ Coneſtabilis:* Guydo *& Gulielmus Dominus Trimuliæ.* In Aquitanicis etiam Annalibus hæc quoque reperimus. *Anno* 1377. *Richardus Guyẽnæ Dux Eduardo* 3. *avo ſuo in regno Angliæ ſucceſſit.* Rex Carolus 5. *eo tempore adverſus* Anglos *exercitus quinque potentiſſimos habebat: quorum tertio ad Picardiæ cuſto-*

ſtodiã deſtinato imperabat Philippus Dux Burgundiæ, Iacobo Borbonio, Ludovici 2. Ducis Borbonii filio, poſtea Frãciæ magno Cubiculario, ac aliis Principibus, multiſque nobilibus comitatus, & quodam equite, quem valdè diligebat, Gulielmum Trimulium *dictum, qui deſcendebat ab Imbaldo illo Trimulio, in comitatu Regis noſtri Ludovici Sancti, ab Infidelibus ad Maſſaram occiſo.* Ex ſupradictis clarè, latéque patet, Trimulios olim non ſolùm viros nobiliſſimos ac ſtrenuos, ſed etiam Gulielmum maximi momẽti hominem fuiſſe, ducem fortem, ac bellicoſum, atque in ſua quoque familia præſtantiſſimum. Hujúſce Gulielmi fratrem, patríſque Iacobi filium etiam fuiſſe credimus, Petrum Trimulium: de eóque Pariſiis, in Eccleſia noſtra Sancti Iacobi Ordinis Prædicatorum, intra ſacellum Noſtræ Dominę à Gratia, in epitaphio ſepulturę Guydonis Trimulii inſcripto menſio fit his verbis: *Hic jacet Guydo* Trimulius, *armiger, qui obiit* Pariſiis, *anno* 1390. *Et fecit fieri hanc tumbam nobilis homo Petrus* Trimulius, *Cubicularius Domini Burgundiæ, patruus dicti Guydonis anno* 1398. *Precare Deum pro anima ejus.* Dictio iſta Cubicularius, vulgari idiomate Gallico *Chãbelland* ſignifi-

cat: homines enim qui illam dignitatem in regia domo exerçebant, ante annos nonaginta, *Chambellans* dicebantur. A tempore autem Franciſci 1. Regis noſtri *Gentishommes de la Chambre*, quod eſt, nobiles homines camerę, appellari cœpere. Quæ dignitas noſtro quoque ævo maximum decus, ſummámque ac mirificam apud Principes gratiam, atque generis nobilitatẽ in viris arguit. Vnde infertur Trimuliorum familiam in magno pretio & non vulgari commẽdatione quõdam à Principibus haberi. Veriſimile enim eſt tantum Principem Ducem Burgundiæ, videlicet Philippũ Audacẽ, cui quamvis Rex non eſſet, nihil tamen ad regnum, niſi ſolùm nomen deerat, quòd ditione Reges ęquaret, Cubicularium ex vulgari nobilitate ſibi electurum, niſi ex præſtantiori, excellentioriq; ſui dominii virorum proſapia. Cæterùm quando Iacobus è vita tranſmigraverit, quæ etiam præclarè geſſerit, ſigillatim non narrant hiſtorici, quos vidimus. Solùm Philippum Valeſium & Ioannem filium, Franciæ Reges, ſe contra Flandros & Anglos, qui per id tẽpus maxima in Galliis bella excitarunt, fideliſſimè juviſſe affirmant.

De Guydone Trimulio, ordine quarto in Arbore.

GVYDO Trimuli⁹ Iacobi Trimulii & Petronillæ à Coucy filius, & hæres, Ioannis Biturigũ, ac Philippi Burgundiæ Ducũ favore in uxorem duxit Mariã de Sully, filiã Ludovici de Sully, qui materno latere à Ducibus Athenarũ deſcẽdebat; avunculúmque habuit Gualterum, maritũ Ioannæ à Mello ſororis Rudolphi Euſii Comitis, ac Franciç Comeſtabilis; qui parẽtes habuerunt Rudolphũ Euſii etiam Comitẽ & Mariam à Mello. Rudolphus is filius erat Ioannis, nepos Ioannis alterius Euſii Comitum, pronepos Alphonſi è ſanguine Regum Hieroſolymæ, ac Conſtantinopolis Imperatorum orti, qui Alphonſus obiit ultra mare in Sancti Ludovici comitatu, ejúſque corpus dicti Ludovici opera & juſſu in Franciam delatum ſepelitur in Divi Dionyſii Fano. Illa verò Domina à Mello (quam *de Merlo* incorruptè dicunt Galli nonnulli) orta erãt à nobiliſſima illa familia de Mello: cui ſi-

miles in Portugallia habemus multas & antiquiſſimas inter ſe diſtinctas, valdéque propagatas. Ab eáque deſcendunt Præfecti Sylvarum & Aquarum Portugalliæ, & magni illius regni Oſtiarii, qui ex aſſe illius dignitatis, non contemnendæ, hęredes ſunt; ac etiam nobiles quamplurimi: Marchiones ſcilicet de Ferreyra, Comites de Tentugal, & Domini de Eſtremadura. Quippe qui etſi genus ſuũ ducunt per lineam maſculinam ac legitimam à regali illa Bragantiæ familia, nihilominus tamen à Mello vocitantur. Dominus námque Domnus Alvarus à Bragantia Fernandi I. Ducis Bragantiæ filius, hodierni Marchionis proav⁹, conjugii nexu ſibi copulavit Dominã à Mello opulentiſſimæ ditionis hęredem. Eáq; de cauſa, veluti Roberti poſteri, Principes Sanguinis in Francia Borbonii, ita Bragantini ab Alvaro oriũdi in Portugallia à Mello dicti ſunt. Mellum vetuſta eſt urbs Portugalliæ in provincia Ciſtagana ad Stellæ Montis pedem, ad plagam Septentrionalem ædificatã. Gualterus prędictus, qui Franciæ fuit Comeſtabilis, genuit ex conjuge Ioãna à Mello filiam unicam Ioannam: quæ anno 1388. Guy-

donem Trimulium Mariæ, neptis ſuę ex conſobrino Ludovico maritum, Sancti Herminii baronia donavit. Suſcepit itaque Guydo ex Maria uxore Ioãnem primogenitum, (quem Ioannes Neſtor in ſuo Bononiæ compẽdio, in eo ſeductus, Georgium appellat, qui anno 1416. matrimonio ſibi conjunxit Ioannam Bononię, Arvernię, ac Comingii Comitiſſam, Ioanne Comite etiam Bononiæ, & Arverniæ, ac Leonoræ à Cominges prognatam, Ioannis Franciæ Biturigum Ducis viduam, quam duxerat uxorem puellam nondum duodecimum annum attingẽtem. Ioannes hic Trimulius, Dominus de Ionvella dictus, in Burgundiam veterem Trimuliorũ patriam per annos aliquot ſe recepit: ibique apud Ioannem Intrepidum gratia & authoritate tanta valuit, quòd ab eo, & à Regina Franciæ Elizabetha mitti meruerit ad Conſilium de pace & concordia inter Gallos Principes habendum, ac tractandũ cum Cardinalibus duobus, miſſis à Martino Papa, (qui tãtis Gallorum malis mederi, atque etiam Florentiſſimas regni vires contra Turcam verti deſiderabat) unà cum Archiepiſ. Rhemenſi à Rege miſſo,

plurimiſque regni proceribus. Quorum arbitrio Rex, Regina, Delphinus, Intrepidus, Aureliani Principes ad decernendam rem omnem tradiderant, ſeſéque accepturos pacis conditiones, quas eſſent præſcripturi, promiſerant. Comes tandem Armigniacus natura ferox ac truculentus conceptæ pacis ordinẽ perturbavit. Tantũ hac de cauſa odium ſibi per Franciam concitavit, quòd poſt paucos dies, ut Pontificiæ pacis perturbator, à furente plebe cum quatuor ſuæ factionis captivorum millibus à cæde evadere non potuerit. Mortuo ergo Intrepido à Philippo Probo filio in eadem gratia & authoritate Trimulius recipitur, ab eóque Aurei Velleris Eques creatur. Morte tandem præventus moritur ex conjuge Ioanna nulla ſobole relicta. Procreavit etiam Guydo ex Maria uxore Georgium fratris Ioannis ſucceſſorem, &, ut nonnulli opinantur, Guydonem ſepultũ Pariſiis in Eccleſia Prędicatorum, de quo jam diximus. Fuit autem Guydo vir prudens, fortis, bellicoſus & in arte militari peritiſſimus, ob quas dotes multa contra patriæ hoſtes & invaſores præſtare potuit Regibus ſuis, nimirùm Ca-

rolo quinto, & Carolo 6. filio. Qui ob ejus animi fortitudinem, & in debellandis hoſtibus audaciam, cùm adverſus Anglos, Picardiam, vicináſque provincias devaſtantes duceret exercitum, illi in Divi Dionyſii Fano regale vexillum tradidit. Quod animoſè Trimulius tulit, ſtrenuè defendit, ac magna fiducia domum reportavit. Anno 1384. Ludovicum hujus nominis 2. Borbonii Ducem in Africam contra Infideles exercitum ducentem pro fidei Chriſtianæ defenſione audacter ſequitur. Eo indè reverſo ipſomet & eodem anno, Eques quidam Anglus, Petrus de Courtenay dictus, qui genus ducebat ab illis primis Dominis de Courtenay, in Galliam venit, curiámque ingreſſus à Rege petiit, Trimulium eundem, quem ad ſingulare certamen provocarat, ſecum decertare permitteret. Re conſilio mandata, nulláque cauſa ad duellum concedendum inventa, diſplicent rogata Regi, eáque negat. Quod tamen Guydo ægrè ferens Regem precatur pro ſingularis certaminis conceſſione, eidémque neganti cauſas multas ob oculos proponit, háncque præcipuam, & ſufficientem eſſe ac-

clamat: ſe, ſcilicet ad ſingulare certamen proclamatum, verè Francum eſſe: proclamantem verò Anglum. Annuit Rex Guydonis votis. Signatur dies, & ordinatur loc⁹ Pariſiis in Divi Martini clauſtro. Sed Rex interim, quod conceſſerat, denegat, Anglúmque dimittit. Fuit igitur Guydo vir liberalis, nulli ambitioni deditus, ſæpéque honores ſibi oblatos renuit, Frãcię Comeſtabilis dignitatem, ob Oliverii Cliſſonii, Frãcię Comeſtabilis à curia, receſſum per Decretum Parlamenti fiſco publicatam à Rege oblatam cum maxima humilitate accipere recuſavit. Anno verò 1397. expeditione contra Turcas deliberata Intrepidum Burgundum ſequutus, in Hungariáque à Turcis vulneratus ab ipſis capitur, occiſo Fratre Gulielmo, cum filio Domino Montarelli: atque ab eorum tyrannide, Ioannis Intrepidi, qui Magni Turcæ facultate, ob eam rem in Galliam reverſus fuerat, opera redemptus, extremum vitæ actum egit Rhodii, ibique ejus corpus ſepulturæ mandatur.

De Georgio Trimulio, ordine quinto in Arbore.

GEORGIVS Trimulius Guydonis Trimulii & Mariæ de Sully filius ſecundogenitus, fratris Ioannis, Comitis Boniæ demortui ſine prole, hæreditatem adiens fit utriúſque parentis unicus hæres: Regis Caroli ſeptimi conſilio, juſſúque uxorem ſibi conjunxit Catharinã de Liſla-Buchardi, & Rupisfortis, aliarúmque poſſeſſionum Dominam, viduam relictam à Domino de Giac regiorum nummorum præfecto, quo munere Georgius uxore ducta functus fuit. In ejúſque locum ob Procerum invidiam, eo innocenter depoſito, Carolus Andegavenſis Cænomanorum Comes, Ludovici 2. Andium Comitis filius tertio loco natus, Regis ſororius ſuffectus eſt. Peperit Catharina Ludovicum ſucceſſorem: & Georgium, qui paſſim Dominus de Craon, quòd oppidum illud in bonorum parentum diviſione ei obvenerit, ab omnibus cognominabatur. Hic multùm profuit Regi ſuo Ludovico xi. cùm in repellendis Anglis, tùm in acquirendo ducatu Burgundiæ: cujus ab ipſo Ludovico gubernationem obtinuit, ibique obiit nullis hæredibus relictis, Anno 1469. menſis Auguſti die prima Ordi-

bi copulavit Margaretam filiam Ludovici ab Amboeſa, ejuſdem loci Domini, Mõti-richardi, Bleræ, Vicecomitis Thuartii, quæ plurimos genuit liberos, in quibus Ludovicus primogenitus, Iacobus, Ioannes & Georgius numerantur. Ludovicus bonorum paternorum fuit hæres: Ioannes Archiepiſcopus Aquenſis, Epiſcopus Pictavienſis, ac Sãctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, obiitque Mediolani anno 1507. Iacobus & Georgius ad Burgundiam, veterem Trimuliorum patriam deflectentes, ibi ſuas ſedes locarunt, liberóſque procrearunt: qui à Maiorũ ſuorum viis haud divertêre. Fuit Ludovic⁹ animi dotibus pręſtantiſſimus, nihilque magis ſibi in votis commẽdatum habuit, quàm Regis ſui obſequium, & patriæ tranquillitatem: pro his quoque non modò ſuas opes, quibus ſat erat locupletatus, verùm etiam vitã propriam omni eventui ſæpenumerò expoſuit. E vivis exceſſit Ludovico filio in maximo honore relicto.

De Ludovico 2. Trimulio, ordine ſeptimo in Arbore.

pauca tãtùm iſta de eo dicere ſtatuimus. Ad Papiam ergo, percelebrem ad Ticini ripam urbem, quam Franciſcus Rex obſederat 24. Februarii fatali ac infœlici prælio, ſuo Rege ab hoſtibus capto, dum fortiter pugnaret occíditur anno 1525.

De Carolo Trimulio, ordine octavo in Arbore.

CAROLVS Trimulius Princeps Talmundi Ludovici 2. Trimulii & Gabrielæ Borbonicæ filius unicus, à parentibus matrimonii vinculo copulatur Ludovicæ filiæ Caroli à Coitivy, Comitis de Taillebourg, & de Craon, & Ioannæ Aurelianæ, Ioãne Comite Ingoliſmæ prognatæ: qui Ioannes filius erat ſecũdogenitus Ludovici primi Ducis Aureliæ Caroli 5. & Ioannæ Borbonicæ filii natu ſecundi. Suſcepit Carolus ex conjuge Ludovica liberos nonullos, quorum ſuperſtes manſit Franciſcus, qui matri & avo ſucceſſit. Anno 1515. maximo & fortiſſimo Helvetiorum exercitu cæſo, fugatóque incredibili fortitudine & gloria, Rege ſuo Franciſco præſente, contra hoſtes indefeſſè dimicans Caro-

lus (quem fata præmaturè Trimuliis inviderunt) ſexaginta duobus vulneribus ſaucius, in quibus quinque lethalia inventa ſunt, occubuit, anno ætatis ſuæ 22. Ejus verò mater Gabriela, ob filii cædis mœrorem & triſtitiam, ſpiritu leniter deficiente abiit è vivis paulo pòſt.

De Franciſco Trimulio, *ordine nono in Arbore.*

FRANCISCVS Trimulius Caroli Trimulii & Ludovicę à Coitivy filius unicus, uxorem duxit Annam Lavallenſem, filiam Nicolai Guydonis Lavalli Comitis, & Carlottæ Calabrienſis vel Aragonenſis filiæ Federici, qui poſt Fernandum, filium Alphonſi fratris, Regē Neapolis & Siciliȩ, regnavit in ipſis regnis. Duxerat Federicus is Annā Sabaudicā Amadei 8. Ducis Sabaudiæ, & Yolādȩ Carolo 7. Franciæ Rege natæ filiā. Pater verò Amadei fuit Ludovicus, Sabaudiæ Dux, & mater Anna Luſignana filia Gen, ſive Guene vel Iani Regis Cypri, & Carlottȩ Borbonicæ, Iacobo Comite Marchiæ procreatæ. Hæc obiter diximus, ut regi-

am Lavallenſis familiæ cognationẽ paucis oſtenderemus. Procreavit Franciſcus ex anna uxore Ludovicum ſucceſſorem: Frãciſcum; Carolum; Georgium, Claudium: Ludovicam, Iacobum: & filium poſthumum, juvenem ſine prole demortuum. Franciſcus Benoni Comes dictus uxorem duxit Franciſcam de Bouchet, Aſparaut Dominam, ex qua nulla relicta ſobole è vita migravit. Carolus Dominus de Mauleon Romanus fuit Protonotarius, & uxore non ducta obiit. Georgius Dominus de Royan Pictavienſis Seneſchallus, hoc eſt, illius provinciæ præfectus, uxorem ſibi conjunxit Magdalenam filiam Franciſci Lutzemburgii, Vicecom. de Martigues, & Carlottę Britannicę: fratrẽ habuit Magdalena Sebaſtianũ, Marię de Beaucaire maritũ: è quibus nata eſt Maria Lutzemburgica Ponthievre hæres, uxor Philippi Emmanuelis à Lotharingia Mercurii Ducis. Peperit Magdalena Georgio marito Gilbertum Trimulium, cui nupſit Catharina filia Philippi Hurault, Franciæ magni Cãcellarii meritiſſimi, & ejus uxoris Annæ de Thou, quæ patrẽ habuit Chriſtophorum de Thou in ſummo Pariſiorum

Senatu Protopręſidem dum viveret: fratres verò Ioãnem, Chriſtophorum, & Iacobum Auguſtum, Dominum d'Emery Præſidem digniſſimum, tam omnium literarum, quàm Iuris hominem ſcientiſſimum: ſorores quoque Catharinam uxorem Achillis de Harlay, Senatus Pariſienſis Protopræſidis incorruptiſſimi: Mariã Abbatiſſã de Claré, omnes mortuas: & Iacobã Abbatiſſam de Malenue, quæ vivit. Claudius Dominus de Noirmouſtier cõjugẽ ſibi copulavit Antonettam à Turre, quæ genuit Franciſcum Trimulium Marchionem de Noirmouſtier maritum Carlottæ de Beaune filiam Iacobi de Beaune Vicecomitis Turonẽſis, Domini de Samblãçay, fratris Reverendiſſimi ac illuſtriſſimi Domini Reginaldi de Beaune, Patriarchæ & Archiepiſcopi Bituricenſis, Aquitaniæ Primatis, Franciæ Maioris Capellani, quem magnũ Eleemoſynarium vocant Galli: peperitque Carlotta Frãciſco marito Ludovicũ, optimæ indolis, magnæq; ſpei adoleſcentẽ. Ludovica nupſit Philippo de Levi, Dñō de Mirepoix, quæ liberos procreavit, quorũ primogenitus eſt Ioãnes de Levi. Iacoba deſponſata fuit Ludovico de Bu-

cil,

eil, Comiti Sancerræ: è quibus nati ſunt Ioannes, Sancerræ Comes hodiernus, pater Ludovici Baronis de Bueil: Ludovicus Domin9 de Bueil, qui hoc anno menſe Iunii obiit, ex ſorore uxoris Domini de Boiſdauphin conjuge ſua liberis relictis Ludovica, Gabriela, Iacoba, Frãciſca, & Anna uxor Honorati Domi. de Fõtayne, quibus nata eſt Anna de Bueil, nupta Rogerio de Bellagarda, ejuſdem loci Dom. & de Termes, centum equitũ præfecto, in privato Regis conſilio Conſiliario, Ordinis S. Spiritus Equiti, Regis Cubiculario, ac Franciæ regni magno Armigero, Ioannis de Bellagardá D. de Termes, & Annæ de Villemur filio primogen. fratri Auguſti de Bellag. Baroni de Termes, qui ob raras & ſingulares virtutes, quibus ornatus eſt, ab omni viro, non modò Gallo, verùmetiam externo ſummè diligitur: quémque etſi fortuna nobis invideret, eum tamen nec belli tonitruis, neque morbi peſtiferi contagione pro Dei ſummi clementia infinita è mundo præmaturè tollere valuit. Fuit Franciſcus homo facilis, ſapiens & diſertus, aliis benignus & liberalis, aliis auſterus, ac ſeverus: ſed in neminem, niſi in

criminoſos,aut quos pro criminoſis habebat,ſævitiam unquam exercuit. Quapropter bonis dilectionis, & improbis cauſa timoris erat. Apud Regem & Principes, ob res egregias ſumma cum vitæ integritate domi,militiæq; geſtas, in gratia & authoritate maxima, pacatiori ſuis Maioribus trãquillitate, ævo ſuo vixit, plenúſq; dierum obiit,an. 1541. Ian. 5.

De Ludouico Trimulio, *Duce primo Thuartii, ordine decimo in Arbore.*

LVDOVICVS Trimulius, Frãciſci Trimulii, & Annæ Lavallenſis filius primogenitus, primus Thuartii Dux,matrimonii vinculo ſibi conjunxit Ioannam de Montmorancy, filiam Annæ Montmorantiæ FranciæComeſtabilis,& Magdalenæ, Renato Notho Sabaudiæ, Comite de Villars, Magno Franciæ Magiſtro, & Anna de Laſcaris Tende Comitiſſa natæ. Protulit Ioanna marito ſuo Ludovico Annã Talmundi Principem, qui juvenis obiit,Ludovicum Comitem de Benon, Ludovicam cœlibem demortuam,Ludovicum alterum,poſt mortem

fratris Annæ, Talmũdi Principem, Claudium, & Carlottam Catharinam fratrũ ſuorum ſuperſtites. Ludovicus igitur, cũ in aula Regis Frãciſci primi educaretur, tantùm in literis & bonis moribus profecit, ut omnibus eximię ejus virtutes admirationi eſſe inciperent, ob quas à Regibus ſuis, ſummo honore ſemper habitus, in negotiis magni ponderis occupatur. In Anglia fuit obſes, & in Hiſpania circa Caſtellæ Regem Legatus. Sæpè in Gallia militibus imperavit: nihílque magis ſe optare oſtendit, quàm bona quæ poſſidebat, propriam vitã & ſanguinem pro Regis ſui & patriæ obſequio profundere. Cùm in Pictavia oppidum Mello obſideret, quod poſt triduũ, propter fœdus cum eo vivente percuſſum, in Regis poteſtatem ſe dedit, vices gerens regias apoplexia extinguitur anno 1577. 25. Martii. Ioanna uxor ejus matrona religioſiſſima, charitate fervidiſſima, ac etiam probis moribus ornatiſſima, & vitæ integritate ſummè commendabilis, cum magna laude, ac ſuorum lætitia in vivis agit.

De Carlotta Catharina Trimulia, ordine xi. in Arbore, in qua eſt depicta.

CARLOTTA Catharina Lud. Trimulii & Ioannæ Montmorantiæ filia, matrimonii vinculo cũ Henrico I. Condæi Principe conjugata, genuit ex eo Leonoram Borboniam, & filium poſthumum nomine Henricum, primarium Sanguinis regni Principem, de quo jam ſuo loco à nobis dictum eſt: Heroina pia & benigna, cum primis in pauperes liberalis, egenorum atque afflictorum aſylum & perfugium. Quippe quam 24. Iulii præſentis anni Summus Pariſiorũ Senatus per ſolemne Areſtum abſolvit, innocentémque declaravit ab omnibus dicteriis, ac impoſturis adverſus eam calumnioſè confictis. Degit cum liberis ſuis: quorum educationi exemplo ac monitis ſalutaribus præeſt: Eorũmque bona jure naturæ, ſibi conceſſa facultate ſedulò adminiſtrat. Quoniam de Henrico dictæ Carlottæ Catharinæ filio, Franciæ Principe, nihil præter quod dictum eſt, ſeſe offert dicendum, nonnulla de Claudio, Duce Thuartii ejus avunculo explicare ſtatuimus.

De Claudio Trimulio, cujus nomen in circulo, ſorori Carlottæ Catharinæ proximiori, in Arbore ſcriptum eſt.

Claudius Trimulius, hujus nominis prim⁹, Thuartii Dux, Ludovici Trimulii Thuartii Ducis primi, & Ioãnæ Montmorãtiæ filius unicus ſuperſtes & hæres, Maiorum ſuorum virtutes, geſtáque heroica, non modò ſtudioſiſſimè imitatur, quod norunt ij, quibus ab ineunte ætate generoſa illi⁹ indoles perſpecta ſatis eſt, cujus in hodiernum diem ſæpiſſimè, plurimíſque in locis ſpecimen edidit: verùm etiam, ut æqualis illis evadat, ſumma animi contentione nititur. Etenim ubi primùm exceſſit ex ephœbis, imperatoriæ dignitatis capax à Rege Hẽrico 3. Navarræ, nunc 4. Franciæ Chriſtianiſſimo judicatus, decimum ſeptimum agens ætatis annum Dux equitum levis armaturæ turmæ præfectus eſt. Quod quidem munus tametſi grave ſit, atque oneroſum, nec niſi ætatis maturæ viris demandetur, milites tamen ſibi datos, commiſſóſque ſæpiſſimè adverſus Confœderatos fœliciter duxit, atque reduxit. Vnde gloriam tantam ſibi comparavit, ut ejuſdem ſolertiam atque fortitudinem admiratus Rex Chriſtianiſſimus illum ad maiora, digniorá; munia evexerit. Quib⁹ quidẽ

velut Gallicæ Reipublicæ amantiſſimus qua potuit fidelitate functus eſt. Ex quo ferendis armis aptus fuit præliis interfuit *Contras. Ivry.* inſignibus: Cutracenſi potiſſimùm & Yvriacenſi, in quibus ſe ſtrenuiſſimum exhibuit. Nuperrimè verò adverſus Caſtellæ Comeſtabilem, Burgundiones Regi ſuo ſpõtte deditos exercitu ſęvo infeſtantèm, fortiter dimicavit. Plurimis ciuitatibus ac urbibus à confœderatis occupatis obſidendis, obſeſſiſque liberandis promptiſſimo ſemper officio adfuit. Pro Gallici regni defenſione, periculis omnibus poſthabitis, fortunis, vitæque ſuæ nunquàm pepercit: imò pro Regis ſui obſequio perquàm liberaliter profudit. Seſéque non ſolùm ad Maiorũ ſuorum imitationem ſolertem, rigidúmque Frãcicæ Coronæ propugnatorem: ſed etiam & Gallum verè Principem præſtitit. Adeò ut ſi Dei Opt. Max. clementia vitam illi multos in annos protraxerit, firmiſſimũ Gallici regni, regiíque ſceptri conſtantiſſimum præſidium fore ſperemus.

Finis Explicationis Trimuliorum Principum Genealogiæ.

Conjugum nobiliſſimarum Dominorum Trimuliorum Catalogus.

Alis à Caſtro ex nobiliſſima Caſtrorum in Hiſpania familia orta, è qua familia omnes ferè Europæ Principes originem ducunt.

Ioanna Cabilonenſis, vulgò *de Challon*, à Comitibus Bungundiæ atque à præclarioribus totius Europæ familiis oriunda.

Petronilla ex familia de Coucy, quæ quantæ nobilitatis notæ ſit, omnibus clarum & manifeſtum eſt.

Maria Domina de Sully regia ac imperatoria Conſtantinopolitana familia prognata.

Catharina de Liſla antiquæ nobilitatis, & magnæ hæreditatis hæres, à Domino de Giac vidua relicta.

Margareta de Amboeſa multarum poſſeſſionum hæres, Ludovici de Amboeſa filia unica.

Gabriela Borbonica filia Ludovici Montpenſerii Comitis, neptis Ioannis Borbonii Ducis, proneptis Ludo-

vici 2. Borbonii Ducis, Sancti Ludovici abnepos.

LVDOVICA de Coitivy filia Caroli, & Ioannæ Aurelianæ, filiæ Ioannis Ingoliſmi Comitis, filii Ludovici Ducis Aureliæ, Sancti Ludovici trinepotis.

ANNA Lavallenſis è ſanguine Neapolis & Aragoniæ, Franciæ, ac Cyprii Regum orta: quæ ſororem habuit primogenitam Ioãnam nomine, nuptam Domino de Rieux, matrem Claudiæ uxoris Franciſci de Colligny, è quibus natus eſt Paulus hæres Lavalli, qui ex Anna de Alegre cõjuge ſuſcepit Guydonem natum anno 1585. Maii 5. qui unicus eſt Lavallii dominii Dominus, nullúmque cognatum habet propinquiorem Claudio illo Trimulio Duce Thuartii, de quo antea relatum eſt. Dicto Franciſco Fr. Stephanus de Luſignam, in ſuo libro affinitatum Principum Chriſtianitatis cum Medicea familia, uxorem dat Carlottam Lavallenſem, quod ex dictis falſiſſimum apparet. Carlotta enim Lavallenſis, Nicolai Guydonis, & Antonettę de Aillon, tertiæ uxoris filia ultima nupſit Gaſpari de Colligni Franciæ Archi-

thalaſſi, à quo Dominus de Chaſtillon demortuus, D. de Andelot &c. Quãobrem Lector animadvertat cùm prędictum Luſignanum legerit.

IOANNA de Montmorancy, cujus ſanguinis nobilitas, ac claritudo lippis & tonſoribus manifeſta, & perſpicua eſt.

AD LECTOREM.

Sequenti pagina, lector candidiſſime, invenies tabulam in qua reperies omnes progenitores, cùm ex parte patris, tum matris ſereniſſimi Henrici 2. Principis Condei, ac Francici Sanguinis primarii Principis: incipiens ex uno latere à Ludovico Iuniori Rege Franciæ, & ex altero ab Audeberto, primo Trimuliorum Dominorum parente. Quam tabulam numeris ſignatam hîc appoſuimus: vt cuique tanquam Genealogiæ demonſtratio rectè inſerviat.

1.
Pater Ludovicus dictus Iunior Fran. Rex.

2.
Filius Philippus Auguſtus Franc. Rex.

3.
Nepos. Ludovicus octavus Franc. Rex.

4.
Pronepos. Divus Ludovicus, uxor Margareta Berengaria.

5,
Abnepos. Robertus de Clermont, uxor Beatrix Borbonia.

6.
Atnepos. Ludovicus Borbonius, uxor Maria Hollandica.

7.
Trinepos. Iacobus Borbonius, uxor Ioanna Fani Divi Pauli.

8.
Filius trinepotis. Ioannes Borbonius, uxor Catharina Vindocina,

15.
Henricus Borbonius.

14.
Henricus Borbonius Prin. Cond. *Pater Henrici & Leonoræ.*

13.
Ludovicus Borbonius, uxor Leonora Rhienſis, *Trinepos*

12.
Carolus Borbonius, uxor Franciſca Alinconienſis. *Atnepos*

11.
Franciſcus Borbonius, uxor Maria Lutzemburg. *Abnepos*

10.
Ioannes Borbonius, uxor Ioanna de Beaujeu. *Pronepos*

9
Ludovicus Borbonius, uxor Ioanna de Rouſſy. *Nepos*

15.
Leonora Borbonia.

14.
…ater Hē-…: & Leo-…ræ. Carlotta Catharina Trimulia.

13.
Trinepos Ludovicus Trimulius, uxor Ioanna Montmorantia.

12.
Atnepos. Franciſcus Trimulius, uxor Anna Lavallenſis.

11
Abnepos. Iacobus Trimulius, uxor Ludovica de Coitivy.

10.
Pronepos. Ludovicus Trimulius, uxor Gabriela Borbonia.

9.
Nepos. Ludovicus Trimulius, uxor Margareta de Amboeſa.

1.
Audebertus Trimulii Dominus. *Pater*

2.
Gulielmus Trimulii Dominus. *Filius.*

3.
Annielus Trimulii Dominus. *Nepos.*

4.
Imbaldus Trimulius, uxor Alis à Caſtro. *Pronepos*

5
Imbertus Trimulius, uxor Ioanna Cabilonenſis. *Abnepos.*

6.
Iacobus Trimulius, uxor Petronilla de Coucy. *Atnepos,*

7.
Guydo Trimulius, uxor Maria de Sully. *Trinepos*

8.
Georgius Trimulius, uxor Catharina de Liſla. *Filius trinepotis.*

IN ILLVSTRISSIMAM Principum Trimuliorum Proſapiæ Arborem.

EST aliquid quãdo Majores ſigna relinquũt,
Quæ generis monſtrent nobile ſtemma ſui.
Clarius eſt quando virtute oblivia delent
Nominis, & famam tempus in omne parant.
Sed nihil egregius quàm ſi majoribus orti
Nobilibus, ſtudeant moribus eſſe pares.
Reſpice quàm virides hæc geſtẽt bractea ramos:
Has tibi proponit nobilitatis opes.
Penè hæc quingentis ſoboles manavit ab annis,
Pandit & annoſo brachia priſca ſatu.
Trimolii generis caput Audebertus, in hoſteis
Chriſticolæ gentis dum movet arma pius,
Excidiòque necat, Gothofredo ſub duce, Turcas,
Somnus in æternum lumina clauſit ei.
Fœlix prole parẽs! gemino nãmq̃ auctus Achille
Guillelmus Turco ſanguine tinxit humum.
Ivit in Albigenos Auguſto Rege Philippo
Montfort j Annielus prima columna nepos,
Subſidiisque ejus Rex in ſua ſceptra redegit,
Neuſtriacos, Andes, Cœnomeúmque ſolum.

Caſtræo generi Imbaldus Trimulius *arma*
Miſcet, ut è binis exeat una domus.
Caſtræum genus eſt Hiſpani tertia regni
Nobilitas, quo nil clarius Orbis *habet.*
Hoc ſiquidem veniunt Galli de ſemine Reges:
Hinc *Lotharingæos, Heſperióſque petas.*
Hinc Portugalli, venit hinc Ferraria *proles,*
Mantua, Parmẽſis, *Allobrogúmque domus.*
Hinc fluit Auſtriacus, Bavarus Suedúſque-Po-
Hinc *penè innumeri deſiliêre Duces. (lonus,*
Parca tribus natis abſcindit ſtamina vitæ,
Cum patre, dũ pugnant cum Mahometigenis.
Imberto generis Cabilonj ſumitur uxor,
V*xor* Iaco*bo Cucia ab æde venit.*
Exin in Anglorum convertit viſcera dextram
Pro *te, pro nato, clare Philippe tuo.*
Guydo nepos Mariæ Sullinæ jũgitur, ortæ
E *Bizantino* Chriſtopoliſque *ſatu.*
Iani primigeno Comiti Bononia *paret,*
Qui patre non geſſit geſta minora ſuo.
Quando Sigiſmũdus *cum Turcis bella moveret,*
Guillelmus Iani *patruus occubuit.*
In pugna capitur Guydo Germanus eadem,
Poſtea qui Rhodio vulnere læſus obit.
Sed *video multos ejus de ſtirpe Nepotes*
Multa tenere ſua ſub ditione loca.
Ambœſæ præſunt, præſunt Montiq; Richardo;
Sunt Domini Craum, *mœnia Blera tenent:*

Inſula Buchardi, Mons illis paret Acutus,
Rupis-Fortis eis, Arxq; Thuarta ſubeſt.
Donec Ludoicus cælo notiſſimus Heros,
Quem mors Ticini ſuſtulit enſe fero,
Borbonio duxit Gabrielida ſanguine cretam,
Quæ Sancto fuerat Rege Bonóque ſata.
Talburgi Dominæ Carlus Trimulius *hæſit,*
Nubilis *addictus ſtabilitate jugi.*
Ille Marignanâ ſexdeno vulnere pugnâ
Corporis *è vinclis vectus ad aſtra fuit.*
Franciſcus ſequitur patris veſtigia: conjux
Illi Lavallis ſanguinis Anna fuit.
Prodiit *hinc Heros, qui Montmorantia junxit*
Arma ſuis, claris clarior ortus avis.
Ille Thuartæ Dux *primus floruit arcis,*
Mauleonis Dominus, *Benoniique Comes.*
Talmudæus ager tam claro Principe *gaudet,*
Gaudet & inſigni Regianum Domino.
Sancerræ *& Mirepis* Auguſto *fœdere junctus,*
Quod nunquam poterit ſolvere longa dies.
E *Sancerra autem Belgardæ prodiit uxor,*
Cui domitor poſſit cedere Caſtor equûm.
Sed quis Trimoliæ *neſcit duo lumina gentis?*
Inde Thuartæ *gloria dupla Ducis.*
Bina tuo, Dux magne, fluit de vimine proles,
Fœminei ſexus hæc decus, ille virûm.
Trimolius *qui te fama, qui nomine reddit,*
Eſt virtute ſuis æquiparandus avis.

Fratre & digna Soror, qua nil formoſius extat,
Sæcula cui nullas priſca tulêre pares.
A gemino claros pendentes ubere natos
Mille meret, ſimiles Hectori *mille meret.*
Debet Francigenis Arturi mille lacertos,
Quorum præſidiis ales Ibera cades.
Interea ô Trimcliæ ſpes altera ſtirpis,
Sydera cui larga dona dedère manu:
Fac precor adjutus beneſuado Neſtoris ore,
In noſtros redeant aurea ſecla dies.
Et tua regali tandem Soror *inſita virgæ,*
Magnanimæ prolis ſit ſine fine parens.
Illius innumeri manent à ſtirpe Nepotes,
Vt nullo pereat tanta propago die.